Ljubljana, sreda, 16. aprila 1958

LETO XXIV. Štev. 90

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »LJUDSKA PRAVICA«

DIREKTOR PODJETJA LEV MODIC

GLAVNI IN ODGOVORNI UREDNIK IVAN ŠINKOVEC

List izhaja vsak dan razen petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

»LJUDSKA PRAVICA« USTANOVLJENA 6. OKTOBRA 1934 - MED NARODNOOSVOBODILNO BORBO JE IZHAJALA KOT 16-DNEVNIK IN TEDNIK - OD OSVOBODITVE DO 1. JULIJA 1951 KOT DNEVNIK NATO PA KOT TEDNIK - OD 1. JULIJA 1953 IZHAJA V REDAKCIJSKI POVEZANOSTI Z »BORBO«

Novi spomenik. Odkril ga je tovariš Franc Leskošek-Luka

Jutri prvo zasedanje nove Zvezne ljudske skupščine

Zasedanje bo predvidoma trajalo tri dni — Skupščina se bo konstituirala, obravnavala bo poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta in izvolila predsednika republike ter Zvezni izvršni svet

Beograd, 15. apr. (Tanjug). — Zvezna ljudska skupščina četrtega sklica se bo sestala prvikrat pojutrišnjem, 17. aprila. To zasedanje bo posvečeno konstituiranju, izvolitvi predsednika republike in članov Zveznega izvršnega sveta ter obravnavanju poročila o delu Zveznega izvršnega sveta.

Prvi dan zasedanja bosta imela oba zbora prvi predhodni seji, na katerih bodo ljudski poslanci izročili volilna pooblastila, potem pa bodo izvolili verifikacijska odbora, ki bosta verificirala poslanske mandate. Štiriindvajset ur pozneje, v petek popoldne, bosta imela zbora drugi predhodni seji, na katerih bosta obravnavala poročili verifikacijskih odborov, potem pa bodo poslanci podali svečano izjavo. S tem bosta zaključena predhodna sestanka domov, predvidena s poslovnikom.

Zvezni zbor in Zbor proizvajalcev bosta imela takoj potem prvi redni seji, na katerih bosta izvolila predsedstvo, odbore in komisije, potem pa bo njuno delo zaključeno.

Za petek popoldne je predvidena tudi prva skupna seja Zveznega zbora in Zbora proizvajalcev, na kateri bodo izvolili predsedstvo Zvezne ljudske skupščine, predsednika, podpredsednike in sekretarja. Na tej seji bosta zbora izvolila administrativni odbor in odbor za volitve, nadalje komisijo za tolmačenje zakonov ter štiri komisije za določanje avtentičnih besedil zakonov in drugih aktov skupščine.

Tretji dan zasedanja, 19. aprila, bosta zbora nadaljevala skupno sejo iz prejšnjega dne, na kateri bosta obravnavala poročilo o delu Zveznega izvršnega sveta. V zvezi z obravnavanjem tega poročila bo govoril predsednik republike Josip Broz Tito.

Na dnevnem redu te skupine seje Zveznega zbora in Zbora proizvajalcev bo tudi izvolitev predsednika republike in volitve članov Zveznega izvršnega sveta.

OD 517 IZVOLJENIH POSLANCEV JIH JE 298 NOVIH

V novi Zvezni ljudski skupščini je od skupnih 517 članov, izvoljenih na volitvah 23. in 27. marca, novih ljudskih poslancev 298. Od skupnih 301 poslancev Zveznega zbora jih bo 40.20 % prvikrat sedlo v poslanske klopi. Glede sestave tega zbora po narodnosti ni bistvenih razlik od sestave Zveznega zbora prejšnjih skupščinskih sklicev. Značilno je, da je v Zveznem zboru znatno manj poslancev iz vrst uslužbencev. Izvoljenih je bilo samo 23 uslužbencev ali 7.64 % celotnega števila.

V novem Zboru proizvajalcev Zvezne ljudske skupščine je 21 poslancev starih izpod 30 let, 125 pa izpod 40 let. V političnih krogih poudarjajo, da je število novih poslancev in izvolitev mlajših ljudi v ta zbor odsev političnega uveljavljanja novega kadra v delu delavskih svetov in drugih organov družbenega upravljanja.

Seja Zveznega izvršnega sveta

Beograd, 15. apr. (Tanjug). Jutri dopoldne bo seja Zveznega izvršnega sveta, na kateri bodo obravnavali več osnutkov uredb in odlokov s področja gospodarstva. Razen tega bo Zvezni izvršni svet razpravljal o gibanju gospodarstva v februarju. Na dnevnem redu bodo tudi nekateri predlogi za ratifikacijo mednarodnih sporazumov.

Dr. Bakarič govoril zagrebški mladini

Zagreb, 15. apr. (Tanjug). Danes je bil tu sestanek vodilnega mladinskega aktiva Zagreba, ki se ga je med drugimi udeležil tudi predsednik Sabora dr. Bakarić. Ko je povzel besedo v debati, je dr. Bakarič govoril o vlogi in nalogah mladinskih organizacij ter o nekaterih problemih šolstva, pri čemer se je zlasti dotaknil vprašanja šolanja delavske mladine.

Sodelovanje agencij Tanjug in MTI

Beograd, 15. apr. (Tanjug). Direktor madžarske časopisne agencije MTI Sandor Bacs je med svojim dvodnevnim obiskom v Beogradu podpisal pogodbo o sodelovanju med MTI in Tanjugom.

Pred nadaljevanjem pogajanj z Avstrijo

Dunaj, 15. apr. (Tanjug). Avstrijska delegacija, ki jo vodi šef političnega oddelka v zunanjem ministrstvu dr. Heinrich Heymerle, je nocoj odpotovala v Beograd, kjer bo z jugoslovanskimi predstavniki nadaljevala pogajanja o aktualnih vprašanjih v medsebojnih odnosih obeh dežel.

Kongres Komsomola

Moskva, 15. apr. (Tanjug). — V palači Kremlja se je danes začel XII. kongres Komsomola, ki se ga udeležuje 1200 delegatov iz SZ in 37 tujih delegacij. Otvoritvi kongresa so prisostvovali predsednik vlade Hruščev ter člani Prezidija CK KPSZ Vorošilov, Mikojan, Suslov, Kiričenko in drugi. V imenu CK KPSZ je pozdravil kongres Kiričenko, ki je poudaril zasluge Komsomola v boju za izgradnjo države in hkrati navedel njegove naloge pri nadaljnji industrializaciji in razvoju kmetijstva v Sovjetski zvezi.

Kongresu prisostvuje tudi delegacija Ljudske mladine Jugoslavije.

Mičunovič pri Hruščevu

Moskva, 15. apr. Radio Moskva poroča, da je sovjetski premier Hruščev sprejel danes na njegovo željo jugoslovanskega veleposlanika v Moskvi Veljka Mičunovića.

V pričakovanju zahodnega odgovora

Washington, 15. apr. (AFP). — Ameriški zunanji minister Dulles je danes na tiskovni konferenci izjavil, da še vedno ni odločeno, če bodo na konferenci veleposlanikov obravnavali proceduralna ali vsebinska vprašanja. Dodal je, da bo zahodni odgovor na sovjetsko noto čimprej poslan v Moskvo.

SLOVESNA PROSLAVA DNEVA ŽELEZNIČARJEV V LJUBLJANI

Splošna stavka železničarjev leta 1920

ena najsvetlejših strani našega delavskega gibanja

Več tisoč železničarjem in drugim delavcem je na Zaloški cesti govoril Franc Leskošek-Luka, ki je tudi odkril spomenik žrtvam velike stavke leta 1920 in železničarjem, padlim v NOB — Svečanosti je prisostvoval tudi sekretar Izvršnega komiteja CK ZKS Miha Marinko

Ljubljana, 15. aprila. — *Danes predpoldne so se številni delavci in uslužbenci železniških prog in ustanov zbrali pred poslopjem Direkcije železnic, od koder so odkorakali v sprevodu po glavnih mestnih ulicah na Zaloško cesto. V sprevodu so sodelovali železničarski kolektivi iz vse Slovenije, saj so se železničarji iz Maribora, Celja in Zidanega mosta pripeljali kar z dvema posebnima vlakoma. Sprevoda se je udeležila tudi delegacija trboveljskih rudarjev v spomin na tiste številne rudarje, ki so se v dneh trboveljske republike leta 1920 udeležili shoda na Zaloški cesti in skupno z železničarji prelili svojo kri.*

Kmalu popoldne je bila Zaloška cesta zatrpana od obeh strani. Prihiteli so za železničarji še dijaki ljubljanskih šol in predstavniki ljubljanskih delovnih kolektivov. Žal je marsikoga zmotil dež, ki je sila lil, tako da se je precej udeležencev začelo vračati proti mestu. Tudi ozvočenje se je verjetno zaradi dežja pokvarilo in ljudje niso mogli slediti programu ob odkritju spomenika.

Preden je odkril spomenik, je član Izvršnega komiteja ZKJ Franc Leskošek-Luka govoril o veličastni borbi delavskega razreda pod vodstvom Komunistične partije. Posebej se je zadržal pri boju železničarjev za dosego njihovih pravic od začetka delavskega gibanja. Poudaril je, da se je gibanje železničarjev razvijalo pod posebnimi pogoji. Začelo se je že s pojavom prvih železniških prog na našem ozemlju. Izgradnja prog je bila pogojena s splošno zgodovinsko družbeno situacijo vseh naših narodov, ki so živeli pod turško ali pa pod avstroogrsko vladavino. Vsaka teh vladavin je, da si utrdi položaj, v delih našega ozemlja gradila tiste proge, ki so najbolj ustrezale njenim političnim in gospodarskim koristim.

Zaradi takega razvoja družbeno-političnih razmer na našem ozemlju se na koncu 18. in v začetku 19. stoletja graditev železnic odvija v pogojih hlapčevstva velike večine naših narodov, v pogojih intenzivne infiltracije tujega kapitala, nacionalne podrejenosti in brezobzirnega izkoriščanja vseh jugoslovanskih narodov. To je bil čas prvih začetkov razvoja razrednega delavskega gibanja in proletarske zavednosti železničarskega delavstva. Pogoji, v katerih so železničarji živeli in delali, so bili brezdušno izkoriščanje delavcev in nižjih uradnikov na eni strani, na drugi pa visoko plačana vodilna mesta tujcem in veliki dobički tujim kapitalistom.

Tako stanje na železnici je moralo dokaj hitro izzvati odpor železničarjev in zaradi tega ni čudno, da so železničarji kmalu spoznali potrebo, da se organizirajo, in so tudi prvi osnovali svoje sindikalne organizacije. Delovni čas sploh ni bil omejen. Delalj so tudi po 16 ur na dan, plače so bile zelo nizke, pogoji dela pa najtežji, ker je bila tehnika šele v razvoju. Vse to je vplivalo na krepitev razredne zavesti in solidarnosti železniških delavcev. Železničarji so začeli postavljati zahteve za izboljšanje socialnih in delovnih pogojev.

Tovariš Leskošek je v nadaljevanju svojega govora orisal življenje in delo sindikalnih organizacij srbskih, hrvatskih, bosenskih in hercegovskih ter slovenskih železničarjev pred prvo svetovno vojno. Boj, ki so ga bili naši delavci ves čas do prve svetovne vojne, se je z vso ostrino nadaljeval po letu 1918 v novi državi Srbov, Hrvatov in Slovencev. Naši narodi, ki so bili prežeti s svobodoljubnimi težnjami in z željo za združenjem vseh jugoslovanskih narodov po večletnem suženjstvu, so že v prvem koraku življenja v tej skupnosti čutili veliko razočaranje.

Versajska Jugoslavija je kot instrument velikih imperialističnih sil postala država, v kateri sta bila izkoriščanje delovnih množic in krivičnost glavni element njene protinarodne politike. Pod takimi pogoji ni bilo niti govora o uresničenju narodnih in socialnih pravic. Mlada jugoslovanska buržoazija, sebična in grabežljiva, kakršna je bila, se je hotela čimbolj obogatiti na račun delovnega ljudstva. Zaradi tega dobiva spor med delovnim ljudstvom in buržoazijo zmerom ostrejše oblike boja za delavske

(Nadaljevanje na 2. strani)

Lazar Koliševski znova predsednik Narodnega sobranja Makedonije

Na včerajšnji prvi skupni seji Republiškega zbora in Zbora proizvajalcev Narodnega sobranja Makedonije je bil za predsednika Sobranja znova izvoljen Lazar Koliševski. Ljudski poslanci so pozdravili njegovo izvolitev s prisrčnim in dolgotrajnim ploskanjem. Za podpredsednika je bil znova izvoljen Vidoje Smilevski, za sekretarja pa Pero Kolobar. Izvolili so tudi Izvršni svet Narodnega sobranja, ki ima 15 članov. Za predsednika je bil ponovno izvoljen Ljupčo Arsov. Za predsednika Republiškega zbora je bil izvoljen ing. Kiro Georgijevski, za podpredsednika pa Čamuran Tahiri. Za predsednika Zbora proizvajalcev je bil ponovno izvoljen Borko Temeljkovski, za podpredsednika pa Milan Petrovski.

Pod predsedstvom Ljupča Arsova je imel novi Izvršni svet Makedonije včeraj opoldne prvo sejo, na kateri se je konstituiral. Za podpredsednika je bil izvoljen Strahil Gigov, za sekretarja pa Trajče Grujovski.

Vejvoda pri Lloydu

London, 15. apr. (Tanjug) Jugoslovanski veleposlanik v Londonu Ivo Vejvoda je danes pred svojim odhodom na redno posvetovanje v državnem sekretariatu za zunanje zadeve obiskal angleškega zunanjega ministra Selwyna Lloyda.

Govorila sta o perečih mednarodnih problemih, zlasti o sedanjih stikih med Vzhodom in Zahodom in o ukrepih v zvezi s pripravami na konferenco najvišjih predstavnikov Vzhoda in Zahoda.

FRANCOSKI SPOR S TUNIZIJO V BOURBONSKI PALAČI

Vlada ostala v manjšini

S 321 proti 255 glasovom se je poslanska zbornica izrekla proti vladni politiki nasproti Tuniziji — Premier Gaillard bo predsedniku republike ponudil odstop svojega kabineta

Pariz, 15. apr. (Tanjug). Predsednik vlade Gaillard je nocoj v poslanski zbornici sprejel zahtevo parlamenta, naj bi nujno začeli debato o vladni politiki v Severni Afriki. Gaillard je v zvezi s tem dejal, da bo »iz izida glasovanja vlada takoj povzela potrebne sklepe, kot da je bilo postavljeno vprašanje zaupnice.«

Gaillard si je v svojem govoru prizadeval doseči podporo desničarskih poslancev. »Ni res,« je rekel, »da se vlada v svoji politiki izneverja francoskim koristim v Afriki. Francija, ki je v Alžiriji izpostavljena nenehnim napadom iz Tunizije, pričakuje od svojih zaveznikov ne le diplomatsko in moralno, marveč tudi stvarno podporo. Drugače bo zahodna zveza zabredla v še globljo krizo.

V začetku seje je Pineau prebral deklaracijo vlade o rezultatih britansko-ameriškega posredovanja. Dejal je, da bi se lahko začela ponovna pogajanja s Tunizijo na podlagi naslednjega programa: 1. poseben statut za francosko oporišče v Bizerti; 2. jamstva za varnost 90.000 francoskih državljanov v Tuniziji; 3. mednarodna kontrola nad tunizijskimi letališči in 4. umik 15.000 francoskih vojakov iz ostalih oporišč v Tuniziji.

»Bolje je sprijazniti se s takšnimi delnimi ureditvami kakor pa ubirati nevarna pota debat v OZN,« je izjavil Pineau.

Desnica predvsem očita vladi, da je »klonila pred ameriškim diktatom« in »privolila v ponovna pogajanja s Tunizijo. Zato so predložili vladi v tem smislu pet interpelacij.

Tretje stališče je v zbornici zavzel Duclos v imenu komunistov, ki so proti britansko- ameriškemu posredovanju. »Praktično se je položaj vlade dejansko še poslabšal, ker je zdaj odvisna ne samo od kolonialistične desnice, marveč tudi od tujih posredovalcev«. Vzroke za takšen položaj je treba iskati v alžirskem spopadu. »Dokler bo ta vojna trajala, se bo širila tudi na Tunizijo in Maroko. Z njeno zaostritvijo pa raste tudi pritisk Američanov.« Komunisti zato sodijo, da je potrebna vlada levice, ki bi sklenila mir z Alžirijo, sprejela upravičene zahteve alžirskega naroda po neodvisnosti in zaščitila dejanske francoske koristi v Severni Afriki.

Pri glasovanju o vladni politiki nasproti Tuniziji je ostal Gaillardov kabinet v manjšini. Uradno so sporočili, da se je proti vladni politiki izreklo 321 poslancev, medtem ko je za vlado glasovalo 255 poslancev.

Premier Gaillard je po seji novinarjem izjavil, da bo še v teku noči obvestil predsednika republike o odstopu svojega kabineta.

GOSPODARSKI ODNOSI MED JUGOSLAVIJO IN ZAD

Obojestranska pripravljenost

za poglobitev medsebojnega sodelovanja na vseh področjih

Kairo, 15. aprila (Tanjug). — Predsednik Komiteja za zunanjo trgovino Hasan Brkić je danes odpotoval iz Kaira v Atene, od koder bo jutri nadaljeval pot v Beograd. V Kairu je Hasana Brkića ob odhodu pozdravil minister za gospodarstvo in trgovino egiptovskega področja Kajsuni s predstavniki ministrstva.

Ob zaključku štiridnevnega obiska Hasana Brkića v Kairu je bilo objavljeno uradno poročilo, ki pravi med drugim, da so bili na razgovorih ob tej priložnosti »ugotovljeni ugodni rezultati v izmenjavi ter je bila obojestransko izražena pripravljenost, da se poveča in razširi ekonomsko sodelovanje tako na področju blagovne menjave kot na področju industrijskega in tehničnega sodelovanja«. Na koncu pravi poročilo, da se bo v kratkem sestal mešani odbor, katerega ustanovitev določa sporazum, da bi konkretneje proučili vse možnosti za nadaljnjo razširitev v sodelovanju med obema deželama.

VREMENSKA NAPOVED

za sredo, 16. aprila 1958

Pretežno oblačno, ponoči in deloma dopoldne še nekaj padavin. Temperatura ponoči med 2 in 6, v Primorju 9, najvišja dnevna do 14 stopinj C.

PRED VII. KONGRESOM ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Upravljanje stvari

Drugi proces — proces razvoja najugodnejšega družbenega mehanizma za upravljanje stvari — se kaže v pogojih družbene lastnine proizvajalnih sredstev predvsem v razmejitvi med vodenjem tehnološkega procesa ter splošnim ekonomskim in političnim upravljanjem v podjetju. Kaže pa se tudi v razvoju proizvodnje in poslovne kooperacije in v raznih oblikah vertikalnega združevanja posameznih gospodarskih panog in drugih družbenih dejavnosti.

Vertikalno povezovanje osnovnih institucij družbenega samoupravljanja z ustanavljanjem višjih oblik (zbornice, gospodarska združenja, razne oblike proizvodnih in poslovnih skupnosti in kooperacij, višji zavodi socialnega zavarovanja ipd.) je demokratična oblika združevanja tistih strokovnih, tehničnih in koordinacijskih funkcij, ki jih mora moderna družba voditi centralizirano. Družbeni in demokratični značaj tega združevanja je v tem, da ni mehanično, administrativno narekovano od zunaj, temveč je v interesu združenih proizvajalcev in samih državljanov, kot njihovo prostovoljno sodelovanje, pri čemer ustanovam in organom delovnega ljudstva niso odvzete bistvene funkcije samoupravljanja.

Isti proces poteka tudi na področju prosvete, znanosti, kulture, ljudskega zdravstva, socialnega zavarovanja, socialnega skrbstva in na drugih področjih, kjer opravljajo razne ustanove javne funkcije in javne službe. Funkcije upravljanja so izročene — ob ustrezni razdelitvi pravic in sodelovanju — tako predstavnikom samih delovnih kolektivov kakor tudi predstavnikom družbene skupnosti. Te organe volijo in odpokličejo državljani, ki so zainteresirani za delo ustreznih javnih služb. S širokim sodelovanjem in kontrolo državljanov v organih upravljanja postajajo državni upravni organi v prosveti, kulturi, ljudskem zdravstvu, socialnih službah itd. hkrati vedno bolj organi družbenega samoupravljanja tako po sestavi kakor tudi po funkcijah.

Naposled se kaže ta proces tudi v razvoju najrazličnejših oblik družbene kontrole in sodelovanja zainteresiranih državljanov s podjetji in institucijami. V trgovini in na nekaterih drugih področjih se samoupravljanje proizvajalcev dopolnjuje s takšnimi organi družbenega samoupravljanja, kakor so potrošniški sveti, potrošniške zadruge in podobno. V gospodarskih organizacijah, ki se ukvarjajo s prosvetno, vzgojno-kulturno in drugo dejavnostjo (založniška, časopisna, razna filmska podjetja ipd.), pa imamo takšne organe, kakršni so sveti, ki zajemajo predstavnike kulturnega in prosvetnega življenja in javnosti sploh, ne da bi se pri tem spremenil status delavskega samoupravljanja. Takšne oblike družbenega samoupravljanja pomagajo, da so javne funkcije teh organizacij v skladu s potrebami in interesi socialistične družbe.

Mehanizem družbenega samoupravljanja je zajel tudi stanovanjske zgradbe in še razna druga vprašanja, ki so v skupnem interesu posameznih naselij.

Vsi ti odnosi in institucije nastajajo zaradi neposrednih potreb dela in poslovanja posameznih podjetij in organizacij, kakor tudi zaradi neposrednih življenjskih potreb državljanov na področju družinskega gospodinjstva, potrošnje, kulture, zabave, socialnih potreb itd. Zato morajo nujno biti zelo raznovrstni tako po organizacijskih oblikah kakor tudi po načinu dela.

Boj za stalen napredek vseh teh odnosov in institucij je hkrati boj za boljše poslovanje podjetij in organizacij, za boljšo materialno preskrbo prebivalstva, za hitrejši tehnični in kulturni razvoj, za preprečevanje birokratizma in konservativnosti, za hitrejše in pravilnejše reševanje socialnih vprašanj itd., hkrati pa tudi za stalen napredek socialističnih in demokratičnih odnosov med ljudmi.

Družbena odgovornost in planska disciplina

Samoupravljanje ne pomeni absolutnega razpolaganja s stvarmi. Je le upravljanje v interesu družbe kot celote in zavarovanje enakopravne uporabe družbenih sredstev. Zato je treba nujno zagotoviti plansko disciplino tako v gospodarskih organizacijah kakor tudi pri delitvi in potrošnji družbenih sredstev nasploh. Družbena skupnost mora imeti potrebne upravne in družbene instrumente ter organe, s katerimi bo zagotovila potrebno družbeno disciplino in odgovornost. Brez takšnih odnosov bi se mehanizem družbenega samoupravljanja lahko reformiral v samovoljo in neodgovorno razpolaganje z družbeno lastnino, kar bi lahko resno motilo razvoj socialističnih odnosov.

Eden glavnih pogojev za pravilno funkcioniranje vsega sistema samoupravljanja je torej visoko razviti občutek odgovornosti vseh tistih organov in posameznikov, ki so nosilci nalog samoupravljanja, občutek odgovornosti do delovnih ljudi, ki so jih izbrali, in do družbene skupnosti kot celote. Samo visok občutek odgovornosti in razvita enotna družbena kontrola lahko zagotovita, da se bo v sistemu samoupravljanja zadržal vsak v tistih okvirih, ki jih določajo skupni interesi, interesi vsakega delovnega človeka in napredek vse skupnosti.

(Iz osnutka programa Zveze komunistov Jugoslavije)

SREDI PRIPRAV NA KONGRES ZKJ

TEMELJIT ŠTUDIJ OSNUTKA PROGRAMA ZK JUGOSLAVIJE

Organizacije ZK poudarjajo tehtnost in idejno bogato vsebino osnutka programa

Ljubljana, 15. aprila. — Organizacije Zveze komunistov so v zadnjih tednih po vsej državi obravnavale in študirale načrt programa ZKJ. Iz Beograda sporočajo, da so samo v LR Srbiji razpečali okrog 50.000 izvodov brošur, kar potrjuje veliko zanimanje v vseh osnovnih organizacijah.

Centralni komite Zveze komunistov Srbije je prejel poročila, iz katerih je razvidno, da so organizacije že obravnavale osnutek programa ZKJ, sedaj pa se poglabljajo v njegov študij in obravnavanje statuta.

Tudi CK ZK Slovenije je dobil poročila o živahni dejavnosti organizacij na terenu v zvezi s študijem osnutka programa ZKJ. O osnutku programa so razpravljali vsi okrajni komiteji ZK, ponekod pa so pritegnili tudi okrajne aktive predavateljev za ideološko delo. Z osnutkom programa so se seznanili že občinski komiteji ZK, o njem pa so razpravljali tudi po osnovnih organizacijah.

Splošno so organizacije ugotavljale, da je osnutek programa ZKJ idejno in po problemih nadvse bogato gradivo. Po temeljitem študiju tega gradiva so dali nekateri okrajni komiteji in nekateri občinski komiteji, razen tega pa tudi nekaj posameznikov k programu določene pripombe. Zvečine se nanašajo na formulacije, nekatere od njih pa se dotikajo tudi posameznih problemov.

Podrobno so osnutek programa obravnavali v Ljubljani tudi aktivi komunistov in osnovne organizacije ZK na univerzi, ki so poslali tudi nekaj pripomb, kot na primer pravniki, pedagogi, ekonomisti, filozofi itd. Poseben sestanek za študij programa je sklicala osnovna organizacija komunistov pri Društvu književnikov.

Na osnovi pripomb, poslanih v obravnavo komisiji za pripravo programa ZKJ, lahko zaključimo, da so se tako organizacije kot posamezniki zelo poglobili v študij, vendar med pripombami ni takih, ki bi zahtevale bistvene spremembe programa. Nekatere izmed poslanih pripomb so tehtne in posegajo tudi v vsebino programa, nekatere pa obravnavajo stvari preveč z vidika posamezne stroke.

M. N.

Že nad 1400 pripomb in predlogov k osnutku programa ZKJ

Beograd, 15. apr. (Tanjug). Po objavi osnutka programa Zveze komunistov Jugoslavije je komisija za program nadaljevala delo, da zboljša in izčisti besedilo osnutka. Med delom je komisija sama osnutek izpopolnila in spremenila. Izpopolnitve in spremembe bo predložila delegatom VII. kongresa v odobritev.

Razprava o osnutku programa je pokazala, da se člani Zveze komunistov Jugoslavije za novi program zelo zanimajo. Po objavi osnutka je dobila komisija od komitejev, aktivov komunistov in posameznih članov ZKJ že nad 1400 pripomb in predlogov, nekaj pripomb pa tudi od članov Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije. Večina pripomb vsebuje predloge za zboljšanje posameznih formulacij, pa tudi sloga in jezika. Več predlogov vsebuje nekatere nove dopolnitve besedila.

Komisija bo pregledovanje pripomb kmalu zaključila. Sedmemu kongresu ZKJ bo predlagala, naj sprejme znaten del teh pripomb. Komisija meni, da je bila razprava o osnutku programa ZKJ zelo koristna in da je pokazala veliko idejno enotnost Zveze komunistov Jugoslavije.

Novo otroško okrevališče. V Promajni blizu Makarske bodo 18. aprila svečano odprli otroško okrevališče, ki ga je zgradila švedska organizacija za skrb za otroke »Radda Barnen«. Svečanosti se bodo udeležili tudi predstavniki švedskega veleposlaništva v Beogradu. Prva skupina 100 otrok iz Slovenije in Vojvodine je prispela v okrevališče včeraj. Švedska organizacija je dala za zgraditev okrevališča 90 milijonov dinarjev. V njem je prostora za 200 otrok v eni izmeni.

ODKRITJE SPOMENIKA NA ZALOŠKI CESTI

(Nadaljevanje s 1 strani)

pravice in delavski razred postaja vedno bolj revolucionaren, ker se izvori spora, vzroki in posledice izkoriščanja vedno bolj zaostrujejo in množe.

Revolucionarna gibanja po svetu in zlasti revolucionarna družbena sprememba v carski Rusiji konec prve svetovne vojne je sprožila v Jugoslaviji velik val stavk in ostrejši boj delavcev za njih pravice.

V prvih vrstah proletariata in boja proti buržoaziji so bili tudi tedaj jugoslovanski železničarji, ker se njihovi delovni pogoji niso v ničemer spremenili. V nekem oziru so se celo poslabšali. Novi oblastniki so hoteli uvesti stari predvojni srbski železniški sistem, ki je do skrajnosti izkoriščal železniškega delavca in nižjega nameščenca. V septembru 1919 so osnovali Zvezo železniških in transportnih delavcev Jugoslavije, ki je združevala 70.000 železničarjev, mornarjev in drugih transportnih delavcev.

Tovariš Leskošek je nadalje orisal boj Zveze s tedanjo vlado, govoril o protokolu sporazuma in o tem, kako so vladni krogi in višje uradništvo, organizirano v nacionalnih sindikatih, ovirali izvajanje sporazuma. Govoril je o Koroščevem pravilniku in o neposrednih vzrokih velike železničarske stavke, ko je 15. aprila začelo stavkati 50.000 delavcev in nameščencev, in o več spopadih med policijo in stavkajočimi ter o krvavem pokolu na Zaloški cesti.

Ob koncu svojega govora je tovariš Leskošek govoril o boju delavskega razreda potem, ko je Komunistična partija morala iti v ilegalo. Pri tem je dejal: »Žrtve in nedolžna kri, ki je tekla na Zaloški cesti, so razširile prepad med delavskim razredom in jugoslovansko buržoazijo ter pokazale, da med proletariatom in buržoazijo ni sprave ter da vsa nasilja ne bodo mogla preprečiti, da jugoslovanski delavski razred s Komunistično partijo na čelu ne bi pričakal dogodkov, ki so prišli leta 1941.

SPLOŠNA STAVKA LETA 1920 — NAJLEPŠE SPRIČEVALO REVOLUCIONARNE ZAVESTI

Vlada je po vsem tem še zaostrila svoj teror in preganjala železničarje. Posledice so bile hude. Sledil je odpust 3000 železničarjev, proglasili so jih za puntarje, premeščali na slabša delovna mesta in v druge kraje, aretirali in pošiljali na robijo, mobilizirali jih in postavljali pod vojaško disciplino itd.

Z »Obznano« je bila Komunistična partija postavljena izven zakona in s tem je bila kot vodilna sila razbita in otežkočen nadaljnji boj železničarjev in drugih delavcev za njih pravice. Splošna stavka železničarjev pomeni eno najsvetlejših strani zgodovine našega delavskega gibanja. Hkrati je to najsvetlejše in najlepše spričevalo revolucionarne zavesti in razredne pripadnosti železničarjev, ki niso med največjim terorjem in krvoprelitjem klonili pred buržoazijo. Nasprotno: v 15-dnevni borbi, ki so jo vodili v teh nepozabnih dneh pred 38 leti, se je buržoazija lahko prepričala, da z nobenim terorjem in z nobenim minimalnim popuščanjem ne more preprečiti gibanja širokih delovnih množic Jugoslavije. Veliki spopad, ki se je začel takrat, je bil samo preložen za nekaj let. S prihodom tovariša Tita na čelo Partije se je v vrstah železničarjev in delavstva začela razvijati in krepiti politična aktivnost, ki se je potem pokazala v narodni revoluciji z žrtvami in herojstvom železničarjev in drugega delavstva.

STAVKA JE BILA LETA 1920 SAMO PREKINJENA

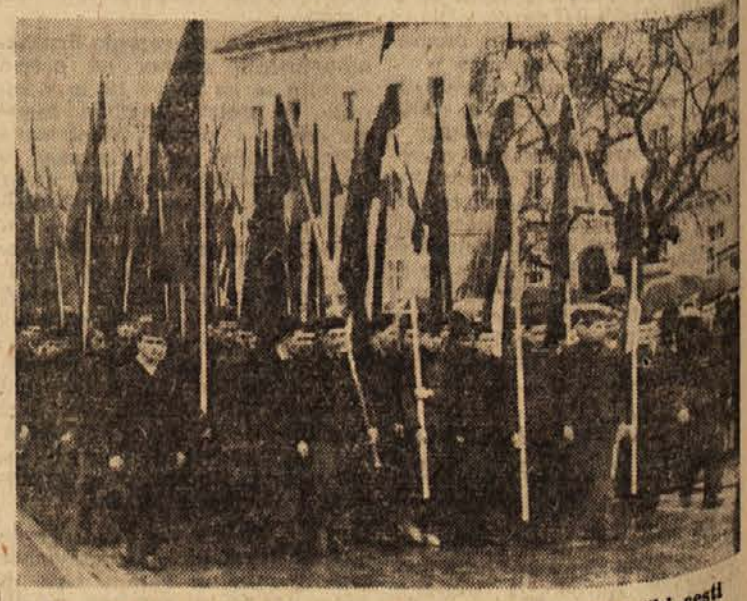
Na poziv Komunistične partije je šlo v herojsko osvobodilno borbo tudi veliko število železničarjev. V Sloveniji je sodelovalo v Osvobodilni fronti na tisoče železničarjev in pomagalo z obveščanjem, prevozom in drugače. V oboroženi borbi je sodelovalo 2384 železničarjev, od teh je 185 oficirjev, 325 podoficirjev in 1844 borcev. Mnogo izmed njih je nosilcev »Spomenice 1951« in drugih odlikovanj in nekaj narodnih herojev. Tako so železničarji ponovno dokazali, da jih od delavskega razreda ni mogel ločiti noben teror stare Jugoslavije. Tako so pokazali ljubezen do svojih narodov, boreč se z orožjem v roki proti fašističnim roparjem in domačim izdajalcem.

In tako je splošna stavka, ki se je začela 15. aprila 1920, bila samo začasno prekinjena in se je nadaljevala med revolucijo do zmagoslavnega konca njegove ideje, do končnega triumfa.«

Po govoru je tovariš Leskošek odkril spomenik, četa ljubljanskega garnizona je izstrelila častno salvo, združeni pevski zbori so pod vodstvom Radovana Gobca zapeli priložnostne pesmi. Pred spomenik so nato položili vence predstavniki železniških ustanov in podjetij, raznih množičnih organizacij in delovnih kolektivov. Prvi med njimi je položil venec tovariš Djuro Salaj.

Ob odkritju spomenika so sodelovale štiri železničarske godbe iz Ljubljane, Zidanega mosta in Maribora, pevski zbori železničarskih Svobod in prosvetnih društev iz Ljubljane, Novega mesta, Gorice in Maribora ter recitator Janez Rohaček.

M. Št.

Mladi železničarji z zastavami v sprevodu na Zaloški cesti

DNEVNIK

Vzhodnonemški znanstveniki v Ljubljani. Inštitut »Borisa Kidriča« v Ljubljani so včeraj na povabilo svojih slovenskih kolegov obiskali vzhodnonemški znanstveniki ter člani Akademije znanosti DDR prof. dr. Bilkenrott, namestnik predsednika Sveta za znanost Demokratične republike Nemčije ter profesorja montanistične fakultete univerze v Freiburgu Rammler in Liessner. Gostje so se z našimi znanstveniki, s katerimi jih vežejo že dolgoletni osebni stiki, razgovarjali o sodelovanju in izmenjavi izkušenj na področju slabo koksirajočih vrst premoga. V DR Nemčiji imajo namreč s koksiranjem takšnih premogov podobne težave kot pri nas.

Delegacija naših zdravstvenih delavcev v Romuniji. V Bukarešto je prispela skupina jugoslovanskih zdravstvenih delavcev, ki jo vodi direktor Zveznega zavoda za ljudsko zdravje dr. Bora Petrovič. Naši zdravniki so prispeli v Romunijo na podlagi sporazuma obeh dežel o izmenjavi zdravstvenih delavcev.

Delegacija sindikata angleških transportnih delavcev v Beogradu. Predsednik OLO Beograda Djurica Jojkič je sprejel včeraj delegacijo sindikata transportnih delavcev Velike Britanije, ki je prispela na obisk v našo državo.

Finski socialni delavci v Beogradu. Delegacija finskih socialnih delavcev, ki se mudi pri nas kot gost Zveze za socialno zaščito Srbije, je včeraj obiskala Zvezni zavod za socialno zavarovanje in Centralni odbor Rdečega križa Jugoslavije. Finski gostje ostanejo pri nas 15 dni in si bodo ogledali več socialnih ustanov v Srbiji, Hrvatski in Sloveniji.

Ustanovitev Združenja podjetij za distribucijo električne energije Slovenije. Včeraj je bila v Domu elektrogospodarstva v Ljubljani ustanovna skupščina Združenja podjetij za distribucijo električne energije v Sloveniji, ki so se je udeležili predstavniki vseh distribucijskih podjetij in predstavniki Elektrogospodarske skupnosti Slovenije, s katero bo združenje najtesneje sodelovalo.

Poljska delegacija za jedrsko energijo obiskala Postojnsko jamo. To nedeljo je na potovanju po naši državi prispela v Postojno petčlanska delegacija za jedrsko energijo iz Poljske. Gosti in znanstveniki iz Poljske so se nekaj ur mudili v Postojni ter si med drugim ogledali tudi Postojnsko jamo ter jo pohvalili kot najprikupnejši biser podzemeljskega sveta, ki so ga doslej spoznali.

V marcu 31 % več električne energije kot lani

V prvem tromesečju so hidroelektrarne v Jugoslaviji presegle plan za 15 odstotkov, lansko proizvodnjo pa za 33 odstotkov

Zlasti v Sloveniji, pa tudi v drugih krajih države, so se v vseh povojnih letih v tem času pojavljale neizbežne redukcije električne energije, ki so samo lani povzročile našemu gospodarstvu več kot 5 milijard dinarjev škode, ne vštevši obilo slabe volje med tisoči naših sicer tako potrpežljivih drobnih odjemalcev. Letos ni bilo nobenih redukcij zaradi pomanjkanja energije, kvečjemu tu pa tam zaradi defektov na lokalnem omrežju.

Tromesečni plan proizvodnje je bil presežen za 15 %, v primerjavi z lanskim prvim tromesečjem pa smo proizvedli za 33 % več energije, od tega hidroelektrarne za 56 %, termične pa za 3 % več. V marcu je bilo proizvedeno celo za 35 % več kot lani, od tega v hidroelektrarnah za 61 %, termoelektrarne pa so zmanjšale proizvodnjo za 4 %. S tem so bile seveda prihranjene velike količine premoga zlasti še, ker so bile v pogonu predvsem nove, zelo ekonomične termoelektrarne, kar je omogočilo, da se je zmanjšala proizvodnja v zastarelih in neekonomičnih elektrarnah, ki trošijo dvakrat ali celo trikrat več premoga za vsako kilovatno uro.

V teh okolnostih se je lahko močno povečal izvoz električne energije v Avstrijo in od začetka marca dalje tudi v Madžarsko, ki je v marcu dosegel 20 milijonov kilovatnih ur namesto predvidenih 3 milijonov. V celem tromesečju je izvoz dosegel 48,4 milijone kWh, vtem ko je plan predvideval samo 9 milijonov kWh. **Izvoz energije povečuje stopnjo izkoriščanja naših elektrarn in jim s tem izboljšuje rentabilnost.**

To izredno prekoračenje plana proizvodnje je omogočila obilica padavin, seveda pa to ni edini vzrok. Pred nekaj meseci se je elektrogospodarski sistem Slovenije dokončno in čvrsto povezal z omrežjem ostalih delov države, kar je omogočilo znatno boljše izkoriščanje elektrarn. Razen tega pa se je tudi domača potrošnja, tako industrijska kot tudi gospodinjska povečala nad pričakovanja. Pri primerjavi z lanskim letom pa je seveda treba upoštevati, da letos obratujejo v Jablanici že vsi agregati in da je bila med tem zgrajena elektrarna Jajce I. in prvi veliki agregat v elektrarni Mavrovo.

M. B.

Obvestilo delegatom in domačim gostom za VII. kongres ZKJ

Beograd, 15. apr. (Tanjug) Generalna direkcija jugoslovanskih železnic v Beogradu in Jadranska linijska plovidba na Reki sta odobrili delegatom in domačim gostom, ki bodo sodelovali v delu VII. kongresa Zveze komunistov v Ljubljani, 50 odstotni popust na železnici in ladjah. Popust na železnici bo veljal od 15. do 30. aprila, na ladjah pa od 12. aprila do 4. maja 1958.

Delegati in domači gostje bodo imeli popust na železnici tako, da bodo na odhodni železniški postaji kupili cel vozni listek za vožnjo z brzim ali potniškim vlakom do Ljubljane in zahtevali naj jim izdajo legitimacijo K-13. Po zaključku dela VII. kongresa se bodo lahko vrnili z istim voznim listkom ter s potrjeno legitimacijo K-13, ki jo bo potrdil odbor za pripravo VII. kongresa v Ljubljani. Ko se bodo vračali, jim legitimacije K-13 ne bo treba predložiti železniški postaji v Ljubljani v žigosanje.

Če hoče delegat ali domač gost uživati popust na železnici samo za prihod v Ljubljano, lahko to stori, če pokaže na odhodni železniški postaji pooblastilo ali vabilo. Če želi delegat ali gost uživati popust na železnici samo, ko se vrača iz Ljubljane, ga tudi lahko uživa, če pokaže železniški postaji v Ljubljani potrdilo odbora za pripravo VII. kongresa, da je bil na kongresu.

Za vožnjo z ladjami bodo izpostave in podružnice Jadranske linijske plovidbe izdale delegatom in domačim gostom vozne listke »belice« proti plačilu polnega zneska vozovnice za vožnjo z ladjo. Ta vozni listek bo veljal za brezplačno vrnitev z ladjo na isti progi proti potrdilu odbora za pripravo VII. kongresa v Ljubljani, da je bil delegat ali gost na kongresu.

(Finančni oddelek Centralnega komiteja Zveze komunistov v Ljubljani.)

Kulturne VESTI

»RAFAL V NEBO«

Zvezna komisija za pregled filmov je odobrila za prikazovanje novo delo iz proizvodnje »UFUS«, celovečerni igrani film »Rafal v nebo«, ki obravnava dogodke iz narodnoosvobodilne vojne. Film je režiral Vanja Bjenjaš. To je bila prva njegova režija, ker se je doslej ukvarjal z montažo. Film so posneli po scenariju Bogdana Jovanovića, snemal ga je Branko Ivatović, glasbo pa je prispeval Bojan Adamič.

JUGOSLOVANSKI UMETNIKI NA »PRAŠKI POMLADI«

Na majniškem festivalu »Praška pomlad« bo sodelovalo letos več naših umetnikov, med njimi dirigent Milan Horvat, solist Antonio Janigro in prvak beograjske Opere Miroslav Čangalović.

MARIJANA RADEV ODPOTOVALA V ZSSR

Prvakinja zagrebške Opere Marijana Radev je odpotovala včeraj na 15-dnevno gostovanje v Sovjetsko zvezo. Pela bo naslovni vlogi v »Aidi« in »Carmen«, vlogo Lotte pa v »Wertherju«. Zagrebška pevka bo gostovala v Moskvi, Kijevu in Odesi.

Konkretni odnosi

Stara resnica je, da je mednarodni položaj odvisen od konkretnih odnosov med deželami. Jasno je, da so dobri dvostranski meddržavni odnosi že po svojem bistvu širšega mednarodnega pomena. Odnosi sodelovanja so ne glede na značaj držav in političnih nazorov element miru in stabilnasti na svetu.

Zdi se nam, da je zdaj bolj kakor kdajkoli treba opozarjati na to v praksi preizkušeno resnico zato, ker v sedanjih mednarodnih obravnavanjih dostikrat prisojajo prevelik pomen ideološkim momentom, razlikam v družbeni ureditvi in trenjem v gledališčih o sodobnem svetu ter njegovem političnem in diplomatskem življenju. Vsi ti momenti pač imajo pomembno vlogo. Daleč smo od tega, da bi jih v čemerkoli podcenjevali. Nobenega dvoma pa ni, da mednarodnega dogajanja ne moremo gledati samo skoz njegovo prizmo, ker bi sicer izgubili stvarno zvezo z življenjem.

Znano je, da skupna ideologija sama po sebi še ne zagotavlja trdnih meddržavnih odnosov. Isto velja za družbeno ureditev. Niso redki primeri, da so medsebojni stiki med deželami z enakim družbenim redom rahli, zlasti pa je mnogo primerov, da so med njimi odprta, neurejena vprašanja. Tudi skladnost v gledališčih o posameznih perečih mednarodnih problemih ne zagotavlja avtomatično dobrih dvostranskih meddržavnih odnosov. Ni težko našteti vrste primerov dokaj neurejenih stikov med državami, ki imajo sicer enaka ali podobna gledišča o perečih svetovnih političnih in diplomatskih problemih.

Skladno s to ugotovitvijo kaj lahko naštejemo več konkretnih primerov tesnih stikov in plodnega prijateljskega sodelovanja med deželami z različnim družbenim redom, z nasprotujočimi si ideologijami in z različnimi gledišči o posameznih perečih svetovnih problemih. Eden izmed očividnih dokazov, da ta trditev drži, je, denimo, stanje naših meddržavnih stikov s sosedno Italijo. Vsaka teh dveh dežel ima svojo družbeno in gospodarsko ureditev ter politični sistem. Nasprotujejo si naše ideologije, na katerih temeljita državnopolitična sistema. Ne strinjamo se v gledališčih o mnogih oblikah sedanjega mednarodnega življenja. Ne strinjamo se tudi z gledišči o mnogih konkretnih svetovnih političnih problemih. In vendar so meddržavni stiki med nami dobri, naše sodelovanje je konkretno, v praksi je že rodilo sadove, pa tudi razvija se čedalje bolj.

Kakor razlike v ideologiji in družbeni ureditvi niso in ne smejo biti ovira za dobre medsebojne stike, prav tako tudi razlike v nazorih o sodobnem političnem in diplomatskem življenju ter razlike v gledališčih o nekaterih perečih svetovnih vprašanjih ne smejo biti ovira za nadaljnje razvijanje plodnega sodelovanja med deželami, katerih medsebojni stiki slone na enakopravnosti in medsebojnem spoštovanju. Dobri stiki so v obojestransko korist in kot takšni imajo čvrsto realno podlago. Sleherno razvijanje takšnih dobrih dvostranskih stikov pa je neposredni prispevek k naporom za zdravo urejanje mednarodnih stikov nasploh in za krepitev temeljev miru.

J. Smole

Pred obiskom Adenauerja v Londonu

(Od našega dopisnika)

Bonn, 15. apr. — V Bonnu povezujejo z jutrišnjim potovanjem Adenauerja in njegovih dveh spremljevalcev, ministrov Brentana in Erharda, velike nade. Vse pa kaže, da so te nade za zdaj upravičene samo kolikor gre za čisto denarne obračune med Veliko Britanijo in Zahodno Nemčijo. Danes so sporočili, da bi se Bonn »sprijaznil« s tem, da bi spor v zadevi vzdrževanja angleške vojske v Porenju poravnali začasno tako, da bi Zahodna Nemčija plačala, kar je dolžna, in prispevala nekaj za skupne raziskave na torišču oboroževanja v okviru NATO, NATO pa naj bi prevzela polovico stroškov za vzdrževanje angleških čet. London je to baje v načelu sprejel in opustil svojo prejšnjo zahtevo, naj bi medsebojne obveznosti te vrste uredili tako, da bi Zahodna Nemčija plačevala kakih 600 milijonov mark letno.

Mnogo bolj oprezno izražajo v Bonnu nade glede poravnave ostalih neprimerno večjih računov, predvsem tistih, ki se nanašajo na položaj Velike Britanije glede na ekskluzivno gospodarsko politiko šestih evropskih dežel v okviru »skupnega trga«. Posebno vprašanje je seveda, koliko bo Velika Britanija sploh pripravljena na tej podlagi govoriti z ekipo najuglednejših predstavnikov Bonna med njihovim obiskom v Londonu. Velika Britanija namreč računa s tem, da znaša izvoz Zahodne Nemčije v dežele »skupnega trga« samo 27 % vsega njenega izvoza. Že samo to dejstvo pa postavlja Bonn pred zelo resno izbiro: ali sprejeti angleške teze nadaljevanja sodelovanja v okviru »skupnega trga« in tako opustiti toge »maloevropske koncepcije«, na katerih zlasti vztraja Francija, ali pa tvegati, da se Velika Britanija obrne izključno na Commonwealth in prepusti zahodnonemško gospodarstvo negotovi usodi povsem ozke povezave v sklopu »skupnega trga« šestih dežel.

Kar tiče »atomski trikot« so Angleži še bolj nezaupljivi. Pri tem gre zlasti za prizadevanje Francije, da bi pod svojo firmo in ob finančni pomoči Zahodne Nemčije nastopila na svetovnem torišču kot četrta država, ki ima atomsko orožje. K temu je treba prišteti še nezadovoljstvo spričo omalovaževanja angleških tvrdk pri oboroževanju zvezne vojske. V tem oziru so doživele angleške tovarne, zlasti tovarne letal, že mnogo razočaranj.

Zahodna Nemčija je izredno zahteven kupec in zna spretno izkoriščati trenja med številnimi konkurenti iz raznih dežel. Na drugi strani pa je nekako preveč naklonjena francoski industriji. Še bolj pa Angleže skrbi, kako bo z zahodnonemško oboroževalno industrijo, ki bi se utegnila nekega dne postaviti na lastne noge.

Vprašanj, ki jih bosta obravnavala Macmillan in Adenauer, je vsekakor na pretek. Zelo malo pa je tem okrog katerih bi lahko že zdaj opazili elemente zbliževanja in odstranjevanja nezaupanja. Edino, kar bi lahko zboljšalo vzdušje njunega sestanka, je vsekakor že večkrat izražena želja, da bi v zahodnem bloku razčistili domači prepir, preden se bodo začele neposredne priprave na razgovore med Vzhodom in Zahodom.

M. Bajec

Sprejem v jugoslovanskem veleposlaništvu

Moskva, 15. apr. (Tanjug) V jugoslovanskem veleposlaništvu v Moskvi je veleposlanik Mičunovič priredil sprejem ob uprizoritvi Hrističevega baleta »Ohridska legenda« v moskovskem gledališču Stanislavskega Nemiroviča-Dančenka. Na sprejemu so bili namestnika ministra za kulturo ZSSR Kaftanov in Pahomov, načelnik Odbora za kulturne stike s tujino Žukov, predstavniki zunanjega ministrstva, gledališki umetniki kakor tudi skladatelj Hristič.

POZDRAV BOŽIČEVIĆA NA KONGRESU POLJSKIH SINDIKATOV

Prispevek v zakladnico

izkušenj v izgradnji socialistične družbe

Varšava, 15. apr. (Tanjug). V pozdravnem nagovoru na IV. kongresu Zveze poljskih sindikatov, ki se je začel včeraj v Varšavi, je vodja jugoslovanske sindikalne delegacije, podpredsednik Zveze sindikatov Jugoslavije Ivan Božičević poudaril, da v Jugoslaviji pozorno spremljajo uspehe, ki jih je dosegla Poljska tako na področju ekonomskega razvoja kot na področju izgradnje novih družbenih odnosov. V Jugoslaviji z velikim zanimanjem spremljajo prizadevanja Poljske v iskanju in graditvi novih poti v socialistično družbo, posebno pa delo in problematiko sindikatov. »Naše zanimanje za vašo deželo in vaš socialistični razvoj,« je poudaril Božičević, »ni samo izraz naših simpatij in ljubezni do vaše dežele, marveč izvira iz tega, da smatramo vaš razvoj za zelo pomemben prispevek k nadaljnji obogatitvi zakladnice izkušenj v izgradnji socialistične družbe, izkušenj, ki naj bi v celoti koristile vsemu delavskemu gibanju.«

Ivan Božičević je nato udeležence kongresa na kratko seznanil z vlogo, ki jo imajo dandanes jugoslovanski sindikati v razvoju sistema socialistične demokracije v Jugoslaviji, zlasti z njihovim konkretnim pomenom in nalogami v sistemu jugoslovanskega delavskega samoupravljanja.

Po mednarodnem pravu

prepovedana oborožitev zahodnonemške vojske z atomskim orožjem

Kiel, 15. apr. (DPA). Inštitut za mednarodno pravo v Kielu je sestavil za zahodnonemško obrambno ministrstvo študijo o atomskem orožju, ki pravi, da je po določbah mednarodnega prava uporaba atomskega orožja prepovedana tudi za zahodnonemške sile. Do tega sklepa je prišel član Inštituta dr. Menzel, ki je včeraj v Kielu govoril novinarjem o tej študiji. Študija ugotavlja, da veljajo določbe mednarodnega prava tudi za zahodnoevropsko zvezo in NATO. Izjema je samo, kadar gre za odgovor na sovražni atomski napad. Prof. Menzel je pripomnil, da velja ta izjema tedaj, »če pride do dejanskega napada«. Studija opozarja, da zadene odgovornost za uporabo atomskega orožja tako državo kot tudi posameznike, ki bi pri tem sodelovali.

Prof. Menzel je dejal, da te študije, »ki ni strogo zaupna«, niso takoj objavili, iz česar je moč sklepati, »da vsekakor ne ustreza namenom gospoda obrambnega ministra«.

Po Menzelovem mnenju mednarodne pogodbe ne dovoljujejo Zahodni Nemčiji proizvajati atomsko orožje. Te prepovedi ni moč razveljaviti z deklaracijo zahodnoevropske zveze, marveč le s spremembo pariških sporazumov, za kar pa je potrebno soglasje vseh atlantskih dežel.

Menzel je nato očital ZDA, da se niso brigale za to, ali je uporaba atomskega orožja zakonita. Razpravljali so samo na široko o proizvodnji in radioaktivnem vplivu atomskih poskusov. Po Menzelovem mnenju bi bilo treba sestaviti enotno mednarodno vojno pravo, za kar je predvsem zainteresirana Zahodna Nemčija zaradi problemov, na katere je opozorilo zavezniško vojaško sodišče v Nürnbergu.

Trgovina z vsemi

Santiago de Chile, 15. aprila (Reuter). Argentinski predsednik dr. Arturo Frondizi, ki je včeraj prispel na dvodnevni obisk v Čile, je danes izjavil, da bi rada Argentina trgovala z vsemi deželami, »ki želijo kupovati njene izdelke in zanje plačati primerno ceno«. Pripomnil je, da je za to, da bi določili cene izdelkov južnoameriških dežel, s čimer bi skupno zavarovali njihovo gospodarstvo. Medameriška gospodarska integracija bi lahko ugodno vplivala na sedanjo gospodarsko stagnacijo v številnih deželah. Kar zadeva izkoriščanje petroleja, se je zavzel za investicije tujega kapitala.

ŠTUDIJA EKONOMSKE KOMISIJE OZN ZA EVROPO

Posledice v Zahodni Evropi

spričo gospodarske recesije v ZDA

(OD STALNEGA DOPISNIKA)

New York, 15. apr. — V OZN so v začetku tega meseca objavili študijo, ki domneva, da bodo posledice ameriške gospodarske recesije občutili v večji ali manjši meri tudi v drugih deželah. Študijo je pripravila Ekonomska komisija OZN za Evropo. Eden njenih osnovnih sklepov je, da bo Zahodna Evropa v prihodnjih mesecih spričo recesije v ZDA močneje prizadeta in se bodo te posledice, kot zdaj kaže, ublažile morebiti šele prihodnjo jesen. Sklepi te študije se ujemajo z mnenjem večjega števila ameriških gospodarskih strokovnjakov. Ameriški vladni strokovnjaki in vlada sama pa nasprotno trdijo, da je ponovno oživitev gospodarske dejavnosti v ZDA pričakovati prej, v enem ali dveh mesecih.

V študiji je rečeno, da se bodo zahodnoevropske dežele srečale s hudimi težavami, predvsem na področju mednarodne blagovne menjave, kar bo vplivalo tudi na notranje gospodarske razmere. Možnosti za uvoz v te dežele se bodo zmanjšale — deloma zaradi primanjkljaja v zunanjetrgovinskih bilancah in usahlih rezerv tuje valute (z eno samo izjemo — Zahodne Nemčije), deloma zaradi majhnih možnosti, da bi lahko v kratkem času povečale izvoz v ZDA.

Ameriško ministrstvo za trgovino je nekaj dni pozneje objavilo, da izvoz iz ZDA naglo nazaduje. V februarju, poslednjem mesecu, za katerega so bili objavljeni podatki, je bil ta izvoz za 13 % manjši kot v januarju in za 18 % manjši od izvoza v februarju 1957, ki so ga sicer ocenili za »izredno velik«.

Študija Ekonomske komisije OZN primerja sedanji položaj zahodnoevropskih dežel s položajem med zadnjo ameriško recesijo v letih 1953 in 1954, ko so zahodnoevropske države zabeležile gospodarski vzpon. Tokrat, ko so razmere v Evropi drugačne, se bodo zahodne države srečale z velikimi problemi. Da bi jih omilili in da bi dosegli gospodarsko stabilizacijo, bodo po vsej priliki neogibni tudi mednarodno ekonomski ukrepi. Mednje bi sodil tudi povečan uvoz ameriškega kapitala, ki so ga v ZDA že napovedali.

Blagoje Lazić

David v SZ

Moskva, 15. apr. (Reuter). — Češkoslovaški zunanji minister Vaclav David je prispel sinoči na uradni obisk v Sovjetsko zvezo. Na Vnukovskem letališču ga je sprejel sovjetski zunanji minister Gromiko. V Moskvi je Vaclav David izjavil, da je češkoslovaško ljudstvo vznemirjeno spričo nedavnega sklepa zahodnonemškega Bundestaga, po katerem naj bi se zahodnonemška vojska oborožila z atomskim orožjem.

Poraz upornikov

Djakarta, 15. apr. (Reuter). — Indonezijska vojska je sinoči objavila, da je prišlo na strateško važnem področju Tapanuli na Sumatri do ogorčenega spopada med uporniki in vladnimi četami. Poročilo pravi, da so vladne čete razgnale upornike. Zavzele so tri kraje in razdejale vse uporniške utrdbe.

Ofenziva osvobodilne vojske

se je razširila na centralno Alžirijo

Pariz, 15. apr. (Tanjug). Na centralnih področjih v Alžiriji so se vneli danes ogorčeni boji med francoskimi četami in alžirskimi odredi. Zdaj se je ofenziva osvobodilne vojske, ki se je bila začela pred dvema mesecema na vzhodnih in zahodnih področjih dežele, razširila na centralno Alžirijo. Uradno francosko poročilo o bojih v zadnjih 24 urah omenja srdite spopade na centralnih področjih, vendar ne pove ničesar o svojih ali alžirskih izgubah.

Ministrstvo za vojsko je danes v Parizu objavilo bilanco vojaških operacij v tednu od 7. do 13. aprila, ki potrjuje poročila dopisnikov, da se akcije alžirskih odredov čedalje bolj širijo. Kot trdi ministrstvo, so v tem tednu ujeli 145 Alžircev, medtem ko naj bi imeli Alžirci skupno 770 mrtvih in 12 ranjenih. Tudi tokrat niso objavili podatkov o francoskih izgubah, vendar priznavajo, da so alžirske enote sestrelile 10 francoskih lovskih letal in helikopterjev.

Ratifikacija mirovne pogodbe

med Japonsko in Indijo — Nove perspektive v odnosih med obema deželama

Tokio, 15. apr. (AP). Japonska in Indonezija sta danes izmenjali ratifikacijske instrumente o mirovni pogodbi, s čimer je uradno prenehalo vojno stanje med obema deželama. Hkrati so izmenjali ratifikacijske instrumente sporazuma o japonskih vojaških reparacijah Indoneziji. Mirovno pogodbo in sporazum o reparacijah so sklenili 20. januarja letos v Djakarti. Japonska je prevzela obveznost, da bo izplačala Indoneziji 223 milijonov dolarjev v gotovini in 400 milijonov dolarjev v obliki dobav japonskega blaga. Japonska je prav tako črtala indonezijski trgovinski dolg, ki je znašal okrog 177 milijonov dolarjev.

Ob današnji izmenjavi ratifikacijskih instrumentov je japonski zunanji minister Fudžijama izrazil upanje, da bosta obe deželi v prihodnje razvili tesno sodelovanje na političnem, ekonomskem in kulturnem področju. Dejal je tudi, da je prepričan, da bo Indonezija premagala sedanje težave.

Indonezijski zunanji minister Subandrio se je zahvalil japonskim politikom, ki so prispevali k nagli ratifikaciji obeh sporazumov in izrazil upanje, da bo Japonska poravnala svoje obveznosti do Indonezije, brž ko bo mogoče. Poudaril je tudi željo obeh narodov, da bi se normalizirali odnosi med Indonezijo in Japonsko.

POLITIČNI MOZAIK

PISMO IZ DJAKARTE 2

Kaj se dogaja v Indoneziji

Dva ugledna in vplivna moža iz te borbe, predsednik Sukarno in bivši predsednik Hata, sta prišla na krmilo države, ki se je znašla pred izbiro: ali da postane spričo večine muslimanskega prebivalstva država, zgrajena na surah iz korana, konservativna, teokratska država, ali sodobna, posvetna, demokratična dežela, ki bo prispevala k razvoju proizvajalnih sil. Na desnem, konservativnem krilu, se je znašel Darul Islam, ki je v svojem verskem fanatizmu takoj začel odkrito oboroženo borbo proti mladi republiki in ki prav spričo svojega značaja ni mogel dobiti drugačne oblike boja, kakor jo ima zdaj, namreč versko fanatično. To krilo ima dokaj veliko vojsko nič kaj dobro organiziranih roparskih tolp, ki jim, da bo ironija še večja, poveljuje bivši holandski kapetan Van Kleft. Zmernejša in politično neprimerno resnejša je muslimanska stranka Masjumu, politična stranka, ki ima enako število poslancev v parlamentu, kakor Sukarnova Narodna stranka.

Mestno središče v Djakarti

HATA - SUKARNO

Narodna stranka je dala Indoneziji še drugega voditelja, dr. Hato, ki je pozneje izstopil iz stranke in postal neodvisen in ki je bil, čeprav je dolgo sodeloval s Sukarnom, razen njega eden glavnih voditeljev in njegov osebni prijatelj, zdaj pa ima drugačna gledišča o problemih in drugačne ideje o njihovi ureditvi kakor Sukarno in njegova Narodna stranka.

Na levem krilu so manj številni socialisti, ki se jim je pridružilo precej izobražencev, v parlamentu pa imajo zelo malo poslancev. Na levem krilu je tudi Komunistična partija Indonezije, ki je po prvih krizah, zlasti po poskušeni oboroženi vstaji leta 1948, po izjalovljenem poskusu, da bi iz Indonezije napravili sovjetsko republiko, prebolela svoje tegobe in s pametno, nacionalno in ustvarjalno politiko dobila večji vpliv ne samo na proletariat, ki ga v Indoneziji ni mnogo, marveč tudi na kmečke množice. Na zadnjih volitvah je dobila Komunistična partija 31 poslancev.

Ta politična slika ne bi bila popolna, če ne bi poudarili, da je število strank neprimerno večje, da jih je kakih 45, da pa gre samo za inačice glavnih in da so izključno krajevnega značaja.

ŠESTNAJST POVOJNIH VLAD

Sukarno in njegova stranka sta popeljala ljudstvo po poti snovanja sodobne države, enotne Indonezije, ki vključuje vsa ozemlja, v glavnem otoke, v enotno celoto. Drugo njegovo načelo je bila izvenblokovska zunanja politika, tretje pa, da se mora Indonezija spremeniti v gospodarsko razvito deželo, da bo lahko izkoriščala svoja naravna bogastva. Od dneva neodvisnosti je imela Indonezija že 16 vlad, kar dokazuje, da osvoboditev ni bila lahka in da so bila mnenja o tem, kako je treba urediti vprašanje neodvisnosti, zelo različna, da je zadeval program, če ne objektivno, pa vsaj subjektivno, na hud odpor in opozicijo.

Dejstvo pa je, da mnogi politični voditelji, ki so se skupaj borili, niso pretrgali svojih osebnih in prijateljskih vezi in da še niso postali politični nasprotniki, zagrizeni tako, da bi bil sleherni sporazum med njimi izključen. Dejstvo je, da še zdaj, ko je dobil politični boj obliko oboroženega upora in spravil deželo v nevarnost tuje intervencije, da ljudstvo, da državljani Indonezijske republike v uniformah še zdaj težko sprejemajo in ne morejo dobro razumeti, da je prišlo do tega, da morajo po dvanajstih letih neodvisnega življenja streljati drug na drugega.

UPORNI POLKOVNIKI

Število aretiranih upornikov in državljanov, ki so sodelovali z uporniki, je neznatno. Po kratkem zaslišanju se lahko vrnejo domov, razen če so zakrivili zločine. V ultimatu, ki so ga poslali vladi letos februarja, so uporniki predlagali sultana Djakarte Buvona za mandatorja nove vlade. Sultan živi v Djakarti in noče dati nobene izjave o uporu, znano pa je, da je zahteval rehabilitacije upornikov. O uporniih polkovnikih Ahmadu, Huseinu, Lubisu, Simobolonu in drugih, ki so jih degradirali, še zdaj govore njihovi nasprotniki v Djakarti ugodno, vsaj o njihovih zaslugah v boju proti Holandcem in Japoncem. »Ti ljudje delajo napake in so se ujeli v past sovražnikov Indonezije, ne da bi to želeli,« pravijo njihovi nasprotniki in jih pomilujejo. Ni torej čudno, da je vlada tako prizanašala upornikom. Upornike so vabili na sestanke. Proti njim vlada ni uvajala skoraj nobenih ukrepov. Nekateri menijo, da je predsednik Sukarno dolgo odklanjal možnost vojaških ali policijskih akcij in da je šel v prizadevanju, da bi nesporazume poravnali s pogajanji in političnimi reformami, do skrajne meje, tako daleč, da naprej ni več mogel, ne da bi bila ogroženi nedotakljivost dežele in njena neodvisnost. To mnenje utegne biti utemeljeno.

Če Indonezijce vprašate, kdo so uporniki po svoji politični pripadnosti, vam ne bodo jasno odgovorili. Med uporniki so namreč tudi nekateri člani izvršnega odbora Socialistične stranke (Sumitro), nadalje mnogi člani stranke Masjumi in celo člani Sukarnove Narodne stranke. To, da je največ upornikov pripadalo muslimanski stranki Masjumi, razlagajo z vplivom in številčno močjo te stranke na nemirni Sumatri, ne pa z njeno uradno začrtano politično potjo.

S SPOMLADANSKEGA MEDNARODNEGA ZAGREBŠKEGA VELESEJMA

Na pretek novih, popolnejših izdelkov

Najmočneje je zastopana tekstilna industrija — Mnogo novih predmetov za široko potrošnjo — Nekatere zanimivosti v inozemskem paviljonu

Pomladni mednarodni zagrebški velesejem je v razliko od jesenskega manj atraktiven, zato pa bolj »miren«, trgovski, čeprav je tudi na letošnjem pomladnem velesejmu za običajnega obiskovalca na pretek novih, zanimivejših in tehnično popolnejših izdelkov, ki zbujajo veliko pozornost. Zato ni lahko reči, komu pripada prvenstvo: ali tekstilni industriji, ki je letos na velesejmu številčno najmočneje zastopana, ali kovinsko predelovalni industriji, ki je na sejmu pokazala zares velik napredek v tehničnem izpopolnjevanju svojih izdelkov, ali pa velikemu številu tistih podjetij, ki so razstavila predmete za široko potrošnjo.

NAŠ »JEDRSKI REAKTOR«

Podjetje »Mulaža« iz Zagreba je razstavilo v paviljonu jugoslovanske lahke industrije modele atomske in vodikove bombe ter jedrskega reaktorja, ki jih je moč razstaviti in so namenjeni pouku. Predstavnik tega podjetja obiskovalcem nenehno razlaga princip in »delovanje« teh modelov. Med drugimi je moč tu videti tudi lutke za izložbe, ki bodo zadovoljile s svojim estetskim videzom in funkcionalnimi prednostmi, ker so gibljive v stasu ter je moč z njimi uresničevati najrazličnejše aranžerske zamisli.

Radioindustrija Zagreb je letos razstavila različne radijske aparate in televizijski sprejemnik, ki vzbuja pozornost zato, ker je nekaj manjši od pri nas znanih uvoženih televizijskih aparatov. Na sejmu razstavljajo tudi drugi znani proizvajalci radijskih aparatov, med katerimi so RR zavodi iz Niša razstavili kabinetni radijski aparat z vgrajenim gramofonom in magnetofonom. Posebno mesto na sejmu zavzema tovarna »Iskra« iz Kranja, ki razstavlja tonske widescreen, vista-vision, kinoskop, superskop in plastorama kinoprojektorje, lahko prenosne tonske in tonfilmske projektorje ter številne druge izdelke precizne mehanike.

PLINSKI GRELCI SERIJE 1959

Zanimivo je, da so začeli na tem sejmu prvikrat označevati izdelke s ploščico, ki pove obiskovalcem, ali in kdaj bodo lahko kupili razstavljene izdelke. Tovarna »Goran« iz Zagreba je razstavila več takih izdelkov, med njimi majhne in velike plinske grelce, katerih cena v serijski proizvodnji, ki se bo začela leta 1959, ne bo presegala 29.000 oziroma 45.000 dinarjev, nadalje najnovejši tip stroja za pranje in sušenje perila, plinske štedilnike za gospodinjstvo itd.

Skorajda ni obiskovalca, ki ne bi obstal pred okusno urejeno kojo podjetja za izdelovanje čevljev »Petar Velebit« iz Beograda. Razstavljeni čevlji pričajo, da lahko tudi serijska proizvodnja nudi potrošniku čevlje, kakršne smo lahko doslej videli in kupovali samo pri privatnih čevljarskih mojstrih. Če upoštevamo še, da par najmodernejših čevljev ne presega cene 5000 dinarjev, potem je razumljivo zanimanje, ki ga vzbuja ta razstavljalec iz Beograda.

V inozemskem paviljonu lahko vidimo majhne žepne mikroskope, ki jih razstavlja tvrdka A. Soinski iz Münchena. S tem mikroskopom, ki ga lahko obiskovalci sejma vzamejo v roko, je moč videti pod steklom vodno bolho in njeno srce v veliki povečavi (1 cm) in tako lahko obiskovalec opazuje njegovo bitje in delovanje. Mikroskop odkriva tudi tajne pokvarjene moke, vodne kapljice, rastline, na kateri je moč proučevati razmnoževanje stanic. Več kot 300 ljudi je hotelo kupiti že prvi dan velesejma takšen mikroskop, ki zares ni drag. Toda med njimi ni bilo niti enega uvoznika!

Ob vhodu v paviljon stoji hladilni kamion, ki ga razstavlja industrijsko podjetje »Bratje Varšalovski« z Dunaja. Kamion lahko prevaža velike količine lahko pokvarljivega blaga. Hladilnik ima posebne naprave za avtomatično reguliranje temperature in za hlajenje do —18 stopinj ob istočasni zunanji temperaturi +45 stopinj Celzija in za ogrevanje do +20 stopinj pri istočasni zunanji temperaturi —20 stopinj. Tu je moč videti tudi zelo okusno garnituro za hotelske parke in plaže iz plastičnih tkanin. **N. P.**

Zastave pred vhodom v velesejmske prostore spet vabijo k obisku

IZ NAŠE TRGOVSKE MORNARICE

340 ladij s 415.000 brt

● Z izgradnjo ladij »Trepča«, »Varaždin« in »Petka« bo letos presežena predvojna tonaža naše trgovske mornarice. Leta 1939 smo imeli skupno 220 ladij s 403.000 bruto registrskimi tonami. Zdaj imamo 340 ladij z okrog 415.000 bruto registrskimi tonami, to je za 12.000 brt več kot pred vojno.

● Naša trgovska mornarica se je najbolj povečala lani, ko so v domačih ladjedelnicah in v tujini nabavili 16 ladij za dolge plovbe, štiri velike potniške ladje in 26 ladij za obalno plovbo.

● Po številu ladij v gradnji smo trenutno na trinajstem mestu na svetu. V naših ladjedelnicah je zdaj v gradnji 45 ladij, ki bodo imele skupno 400.000 ton nosilnosti. Treba je poudariti, da gradijo v naših ladjedelnicah v razliko od prejšnjih let čedalje večje ladje. Tako gradijo dve ladji po 14.000 ton, eno 18.500-tonsko ter eno 19.500-tonsko ladjo. V gradnji sta tudi dve večji ladji, ki ju za našo državo gradijo v tujini.

DOBRI ODNOSI

neposredno vplivajo na delovno storilnost

Ob seminarjih, ki jih za sekretarje podjetij prireja »Organizator«, zavod za organizacijo in tehniko poslovanja

Kdo bi le podvomil v ugotovitev: Ugodno delovno vzdušje v podjetju, ki ga predvsem vzdržujejo dobri delovni odnosi, neposredno vpliva na delovno storilnost! — dokler se o tej ugotovitvi razpravljanačelno? V stvarnosti pa je tako, da je v tem oziru po naših podjetjih še marsikaj nepopolnega ali celo napak zastavljenega in to potem tudi vpliva na storilnost dela.

Zato morda ne bo napak, če prisluhnemo dostikrat ponovljenim besedam tistih sekretarjev iz naših podjetij, ki so se že udeležili ali ki prav sedaj sodelujejo na štiridnevnih seminarjih, katere prireja »*Organizator*« — zavod za organizacijo in tehniko poslovanja v Ljubljani.

Sekretar »Emajlirke« iz Celja je ob zaključku tretjega seminarja za sekretarje — ki je dobro organiziran in ob dobri oskrbi hotela »Krim« na Bledu udeležencem dosti prehitro potekel — dejal:

»*Sekretar v tovarni sredi stoterih opravkov včasih pozabi na pravilne odnose z ljudmi, na odtenke v teh odnosih, ki se prvi hip zde kaj nepomembni, v resnici pa se v njih skriva često celo več kot polovica uspeha ali pa neuspeha nekega začetnega dela. Med ostalimi pa so mi predvsem predavanja prof. Bertonclja o psihologiji dela in podjetvo, da sem bil na seminarju za nekaj dni odtegnjen vsakdanjim opravkom, omogočili urediti v sebi mnoge od teh pomembnih ‚malenkosti'.*«

Na to struno so bila uglašena tudi mnenja vseh ostalih udeležencev seminarjev. Predvsem so vsi poudarjali, da smo v naših podjetjih močno zaostali glede sodobnejšega urejevanja delovnih odnosov, kar se kaže v zapostavljanju personalne službe, higiensko tehnične zaščite dela, v preslabem razumevanju vloge in dela sekretarjev in še v marsičem, kar nedvomno vpliva na učinkovitost proizvodnje. Odtod tudi spontane težnje vseh dosedanjih udeležencev teh seminarjev — seminarji so se začeli v seminarju letos aprila in se bodo spričo tega, da se je zanje prijavilo več kot 300 sekretarjev, nadaljevali tudi v maju — da naj bi se ti seminarji podaljšali na osem dni, kar bi omogočilo, da bi se udeženci na njih temeljiteje in v pravi seminarski obliki seznanili zlasti z vprašanji industrijske psihologije in z zakonom o delovnih razmerjih.

Za maj je »Organizator« že pripravil podobne 6-dnevne seminarje za direktorje podjetij, za katere je spričo dosedanjih uspelih seminarjev precejšnje zanimanje. Sekretarji pa, ki so se doslej udeležili seminarjev, niso samo odločno pozdravili organizacijo seminarjev za direktorje, marveč so predlagali, naj bi podobne, prilagojene seminarje pripredili tudi za tehnična, komercialna in personalna vodstva podjetij, predvsem pa tudi za vodilne člane delavskih svetov in upravnih odborov. **B. F.**

NOVA NOTRANJA ORGANIZACIJA KMETIJSKIH ZADRUG

Kaj določajo spremembe uredbe o kmetijskih zadrugah

Nove naloge zadrug terjajo hitrejše, operativnejše in odgovornejše poslovanje. Po drugi strani niso bili doslej razčiščeni in urejeni notranji odnosi v zadrugi, enako ni bilo rešeno vprašanje delavskega samoupravljanja, ki zdaj v okrnjeni obliki obstaja le v samostojnih obratih zadrug. Prav tako ni bila urejena pristojnost upravnika, ki je imel le položaj najvišjega uslužbenca in je bil zgolj izvršilni organ upravnega odbora. Zato je Zvezni izvršni svet na svoji zadnji seji sprejel važne spremembe in dopolnitve zdaj veljavne uredbe o kmetijskih zadrugah.

ZADRUGA NAJ SE UKVARJA LE S KMETIJSKO DEJAVNOSTJO

Glavna zadružna zveza Slovenije je že lani sklenila, da morajo zadruge polagoma izločiti vse nekmetijske dejavnosti, predvsem pa nadrobno trgovino z industrijskimi izdelki. Ta sklep zadruge že izvajajo. Trgovske poslovalnice zadrug prevzemajo obstoječa ali na novo ustanovljena trgovska podjetja. Zdaj določa tudi nova uredba, da se zadruga ukvarja pravilloma le s kmetijsko dejavnostjo ter s tistimi dejavnostmi, ki so v zvezi s kmetijsko proizvodnjo, kakor so odkup, preskrba z reprodukcijskim materialom, obrtna dejavnost, ki je v zvezi s kmetijstvom, hišna obrt in hranilno kreditno poslovanje, z ostalimi posli, kakor n. pr., z nadrobno trgovino ali gostinstvom, pa le v soglasju z okrajno zadružno zvezo in z odobritvijo občinskega ljudskega odbora. Tako zdaj uredba usmerja dejavnost kmetijske zadruge predvsem v kmetijsko proizvodnjo.

NOVI ORGANI ZADRUG

Po dosedanjih predpisih so bili organi zadruge občni zbor, upravni odbor in nadzorni odbor. Zdaj pa so določeni kot organi: občni zbor, zadružni svet, upravni odbor in upravnik, pri čemer je spremenjen tudi način oblikovanja teh organov.

Občni zbor, ki ga sestavljajo vsi člani zadruge, sprejema pravila zadruge in perspektivni plan gospodarskega razvoja zadruge, proučuje delo zadruge in daje smernice za to delo, odloča o deležih, jamstvu ipd. Nov organ je zadružni svet, na katerega se prenese del dosedanjih pristojnosti občnega zbora. Člane zadružnega sveta, katerih število je določeno od 30 do 80, volijo deloma zadružniki, deloma pa delavci zadruge in njenih samostojnih obratov, in sicer na način, kakor se volijo delavski sveti podjetij. Na zasedanjih, ki morajo biti vsaj četrtletno, sprejema zadružni svet letni gospodarski plan in akcijski program zadruge oziroma njenih obratov, odobrava zaključni račun in ga predloži na znanje občnemu zboru, sestavlja za občni zbor predloge in poročilo o poslovanju, nadalje odloča o zadolžitvi zadruge, postavlja načela poslovanja zadruge z zadružniki, sprejema tarifni pravilnik delavcev in uslužbencev, postavlja vodilno osebje zadruge in njenih obratov in odloča o ustanavljanju samostojnih obratov.

Upravni odbor zadruge ima podobne naloge kakor upravni odbor pri podjetjih. Tako skrbi za izpolnjevanje perspektivnega in letnega gospodarskega plana zadruge ter njenih akcijskih programov, odloča o notranji organizaciji zadruge in sprejema o tem pravilnike. V mejah pooblastil zadružnega sveta sklepa o višini zadolžitve in o odpisu ali odtujitvi osnovnih sredstev. Naposled še odloča o odpisu neizterljivih terjatev ter sklepa o pritožbah delavcev proti sklepom upravnika.

PRAVICE IN ODGOVORNOST UPRAVNIKA

Uredba zlasti tudi utrjuje položaj upravnika zadruge, ki ima sedaj podobne dolžnosti in pravice kakor direktor podjetja. Tako neposredno organizira poslovanje zadruge, izvaja gospodarski plan in akcijski program ter sklepe upravnega odbora, zaključuje pogodbe ipd. Uredba zlasti poudarja odgovornost upravnika za izvajanje zakonov in drugih predpisov. Če meni, da sklep zadružnega sveta ali upravnega odbora ni zakonit, oziroma da nasprotuje predpisom, mora o tem takoj obvestiti pristojni organ občinskega ljudskega odbora, če pa meni, da sklep ni v skladu z gospodarskim planom ali z interesi zadruge, mora o tem obvestiti pristojno zvezo kmetijskih zadrug. Upravnika postavlja komisija po predpisih, ki veljajo za postavljanje direktorjev podjetij, s tem, da so v komisiji predstavniki zadruge in Zveze kmetijskih zadrug. Od upravnika zahteva uredba strokovno izobrazbo agronoma, veterinarja, ekonomista ali drugačno fakultetno izobrazbo in potrebno prakso, le izjemoma pa dopušča nižjo strokovno izobrazbo.

Z novimi predpisi je zdaj organizacija kmetijskih zadrug vsklajena z našim družbeno ekonomskim razvojem. Hkrati so z novo notranjo organizacijo ustvarjeni pogoji za nadaljnji razvoj kmetijskega zadružništva in za hitrejše in boljše poslovanje, kar je zlasti važno glede na rastoči obseg poslovanja zadrug tako v prometu s kmetijskimi pridelki kakor tudi na področju kmetijske proizvodnje. **S.**

Začetek raziskovalnih del na Djerdapu

Na področju Djerdapa, kjer bosta Jugoslavija in Romunija z združenimi močmi zgradili eno največjih elektrarn na svetu, se bodo raziskovalna dela kmalu začela. Prvi delavci, tehniki in inženirji so že prispeli na bodoča gradbišča. Kmalu prispe še nad 30 inženirjev in tehnikov, ki se bodo lotili obsežnih raziskovalnih del. Jugoslovanski in romunski strokovnjaki bodo delali na ozemlju obeh dežel.

Jez te velike elektrarne bo visok kakih 30 m in za njim bo nastalo umetno jezero, dolgo nad 100 km. Ta hidrocentrala bo dajala kakih 12 milijard kWh električne energije letno, gradili pa jo bodo dobrih pet let.

Zabeleženo

Kje se najčešče zatika beseda šolnikov in staršev?

Starši se že nekaj let sem na roditeljskih sestankih razgovarjajo o tem, da njihovi otroci vsrkujejo znanje vse prepogosto le iz svojih zapiskov, ne pa iz učbenikov in šolskih knjig. Vsako jesen so trgovine šolskih potrebščin polne žejnih oči mladih ljudi, ki bi hoteli kupiti vse potrebne knjige za učenje v šoli. Toda vsako leto učne knjige na policah šolskih knjigarn kar sproti skopne. Zato ni čudno, če se šoloobvezni otroci in dijaki gimnazij nauče iz svojih zapiskov prepisane učne stvari le površno, ne pa tako poglobljeno, kakor bi se lahko, če bi si lahko pravočasno priskrbeli vse potrebne učne knjige. Posledica takega verbalističnega učenja so slabi učni uspehi, ki jih inšpektorji osnovnih šol in gimnazij vse prepogosto ugotavljajo. Oglejmo si, kako je pomanjkanje šolskih knjig opisalo poročilo Sveta za šolstvo OLO Ljubljana:

V višjih razredih gimnazij je občutno pomanjkanje učbenikov (za zgodovino, fiziko, kemijo, filozofijo, slovenščino itd.) kar sili učne moči in dijake v suhoparno podajanje snovi in v učenje na pamet.

Predvsem manjka literarna zgodovina in literarna teorija; literarna teorija je že dve leti v tisku pri Mladinski knjigi. Slovenske čitanke bi morale že iziti. Toda izšle bodo s zakasnitvijo prav tako pri Mladinski knjigi. Angleška vadnica za V. in VI. razred bo izšla pri Mladinski knjigi v najkrajšem času, za VII. in VIII. razred pa verjetno proti koncu leta. Francoske čitanke za V., VI. in VII. razred bodo izšle po izjavi Državne založbe Slovenije morda že v februarju. Nemško vadnico za VI. razred pripravlja prof. Dora Vodnik. Zgodovinske knjige bodo začeli izdajati sistematično, in to že v letošnjem letu za V. in VI. razred pri Mladinski knjigi.

Najbolj kritična je potreba po zemljepisnih učbenikih. Obči zemljepis za V. razred bo verjetno izšel v šolskem letu 1958/59: za VI. in VII. razred mora avtor predložiti rokopis Svetu LRS do meseca marca. Zemljepis za VIII. razred je v odobritvi in bo šel v tisk še ta mesec. Tudi Logika, Opisna geometrija in Fizika III. del so v tisku. Geologija je na Svetu za šolstvo LRS v odobritvi, Kemija za VI. razred pa je v rokopisu in pregledu. Matematične knjige so v ponatisu. Manjka tudi Botanika za V. razred, toda za ta učbenik avtorja še nista oddala rokopisa.

Iz vsega tega naštevanja je moč razbrati, da manjka učnih knjig predvsem za dijake višjih razredov gimnazij. Pri vseh teh podatkih pa se skoraj nehote izprašujemo, kakšno more biti sodobnejše poučevanje v reformiranem šolstvu, če to šolstvo nima na razpolago dovolj učnih pripomočkov in učil. Vsekakor bi kazalo pospešiti izdajo in ponatis učnih knjig in tako omogočiti dijakom višjih razredov gimnazije, da se naučijo predpisano učno snov iz dobro sestavljenih učbenikov, ne pa iz svojih skopih zapiskov med poukom. Oblika nove, socialistične šole naj bi obogatila predvsem vsebino nove šole. -ko

Obisk v biroju za posredovanje dela okraja Ljubljana

PRIDNIH ROK NI NIKOLI PREVEČ

Zmeraj večje povpraševanje po delovni sili — Lani se je prek ljubljanske posredovalnice za delo zaposlilo 61.169 ljudi — Nezdravo tekmovanje med podjetji

Strojno podjetje »Kladivar« razpisuje 20 delovnih mest za strojne ključavničarje ... Sprejmemo neomejeno število zidarjev ... Službo dobe ... iščemo ... Dan za dnem so oglasne strani dnevnega časopisja polne najrazličnejših oglasov, ki razpisujejo delovna mesta. Rubrika oglasne strani »SLUŽBO DOBE« se daljša, kot jara kača.

»Potrebovali bi najmanj tisoč delavcev, da bi lahko zadostili trenutnim potrebam«, nam je povedal referent za moško delovno silo tov. Janežič na biroju za posredovanje dela. »Podjetja nam dan za dnem pošiljajo razpise za delovna mesta, toda žal jim ne moremo ustreči, ker preprosto ni ljudi. Podjetje »Obnova« bi lahko takoj zaposlilo 200 nekvalificiranih delavcev. Tudi razna druga podjetja bi trenutno potrebovala najmanj 500 ključavničarjev in prav toliko zidarjev.«

Okence referenta za moško delovno silo tovariša Janežiča je malokdaj osamljeno, pa vendar je ob njem še vse premalo prometa, da bi lahko zadostil vsem potrebam

»MORDA JE TEMU VZROK STANOVANJSKA STISKA?«

»Nedvomno, tudi pomanjkanje stanovanj, vendar pa ni to glavni in edini vzrok. Podjetja »Slovenija ceste«, »Gradis« in »Megrad« na primer imajo v svojih barakah še precej prostora za sezonske delavce, toda kljub temu ne pridejo do zadostnega števila delovne sile.«

»Ne trdimo, da delavcev sploh ni, ne, skoraj vsak dan izstavimo približno 150 napotnic za delovna mesta. Samo letos smo že zaposlili 5231 ljudi in vzlic temu, da ta številka raste iz dneva v dan, je pomanjkanje delovne sile še vedno ogromno.«

Sevéda veljajo te številke le za moško delovno silo. Podobno, če ne še večje težave, pa imajo tudi v oddelku za zaposlitev žena.

● REKA NARAŠČA, A JE SE VEDNO PRENIZKA

Promet na ljubljanski posredovalnici za delo je iz leta v leto večji. To je sicer dokaj razumljivo, ker že po nekakšni tradiciji prihaja največ ljudi s področja Slovenije iskat zaposlitev v Ljubljano.

Močno se je v zadnjem času povečal dotok delavstva iz drugih republik. Često si prenekatera, zlasti gradbena podjetja, kar sama iščejo delovno silo v sosednjih republikah, ker so spričo pomanjkanja v Sloveniji to tudi primorana storiti.

Samo lani so prek posredovalnice za delo zaposlili 61.169 oseb. Kljub temu pa je ta številka še vedno prenizka, da bi vsaj trenutno zadovoljila najnujnejše potrebe.

● VRSTA BREZ KONCA

V Ljubljani bi lahko menda vse brezposelne, ki so seveda voljni delati in so prijavljeni v Biroju za delo, prešteli na prste. V času brezposelnosti sicer te osebe dobivajo oskrbovalnino, vendar se slej ko prej najde delovno mesto prav za slehernega.

Pomanjkanje delovne sile je tudi v sosednjih ljubljanskih občinah. V Kamniku je lani iskalo zaposlitve 815 oseb, prostih delovnih mest pa je bilo 847. V Domžalah je lani iskalo zaposlitve 1080 oseb, vendar pa je bilo ob koncu leta 78 še brez zaposlitve.

Na Vrhniki je lani iskalo 347 oseb zaposlitev, od teh jih je bilo 54 konec leta še nezaposlenih. Precej drugačna slika je v Ivančni gorici, kjer je 133 oseb iskalo zaposlitev, kar še zdaleka ni zadostilo povpraševanju po delovni sili. Precej pomanjkanja se čuti tudi v Logatcu, kjer je iskalo dela 120 oseb, razpoložljivih delovnih mest pa je bilo 141. Še najhujša stiska je menda v Cerknici, kjer je 797 razpisanih delovnih mest, zaposlila pa se je le slaba polovica, 323 oseb.

● LICITACIJA DELOVNE SILE

V zadnjem času se vse bolj razplamteva svojevrstna problematika: izredno močna fluktuacija med delavstvom. Delavci romajo iz podjetja v podjetje, pač tja, kjer imajo višje tarifne postavke.

Glavni vzrok te fluktuacije nedvomno tiči v tarifnem pravilniku, saj med posameznimi podjetji razlika v tarifnih postavkah za nekvalificirane delavce niha celo od 10 do 14 dinarjev. Zaradi naraščanja potrebe po novi delovni sili se je pri nekaterih podjetjih razpasla že kar licitacija delovne sile oziroma pravcato tekmovanje med podjetji, kjer prednjačijo pač tista, ki več plačajo.

Iz vse države prihajajo na ljubljanski biro iskat dela, kjer jih zmeraj sprejmejo z veseljem

Največja fluktuacija je v Ljubljani, zlasti v Litostroju. Pa ne samo v mestu, močno se je razširilo to »selenje« tudi na podeželju. Naj vzamemo za primer samo podjetje »Brest« v Cerknici, kjer je lani prišlo v podjetje 281 novih delavcev, zapustilo pa ga je 238.

Menda ni treba posebno poudarjati, da je v našem gospodarstvu tako pri izvrševanju planskih nalog — kakor tudi glede vzgoje novih kadrov. Temu pojavu bi morala podjetja posvetiti nekoliko več pozornosti. Podjetja bodo morala nekoliko bolj skrbeti za vzgojo lastnega kadra s štipendiranjem učencev in študentov, kar bi nedvomno fluktuacijo zelo preprečilo. **S. P.**

S PETE SEJE OBEH ZBOROV OLO LJUBLJANA

Prvi obrisi šolske reforme

Okrajni ljudski odbor je izglasoval predlog nove mreže gimnazij v okraju — Kje naj bi imele sedež osemletke, bodo odločili ljudski odbori občin

Ljubljana, 15. apr. — Na današnji seji obeh zborov OLO Ljubljana, ki jo je začel in vodil podpredsednik OLO Joško Gorjanc, so sprejeli sklep o ukinitvi vseh gimnazij na področju ljubljanskega okraja. Ta ukinitev bo začela veljati 31. avgusta tega leta. Nove gimnazije pa bodo začele s poukom 1. septembra. Z današnjim sklepom obeh zborov OLO Ljubljana so odborniki izglasovali prvi vidnejši ukrep za uveljavljanje šolske reforme. V prihodnjem šolskem letu bo na področju ljubljanskega okraja deset gimnazij, vse tiste šole, ki imajo materialne pogoje, pa bodo postale osemletke.

NA PODROČJU OKRAJA — 10 GIMNAZIJ

Po predlogu Sveta za šolstvo, ki sta ga zbora OLO Ljubljana danes sprejela, bodo v prihodnjem šolskem letu ukinili popolni gimnaziji na Trgu revolucije (dosedanjo VII. in VI. gimnazijo), v občini Bežigrad pa spojili obe popolni gimnaziji (dosedanjo III. in VIII. gimnazijo) v eno gimnazijo, saj domujeta obe v istem šolskem poslopju. Po tem predlogu bodo ukinili tudi II. gimnazijo na Rakovniku, ker ji primanjkuje učil in nima dovolj dijakov. Na tej gimnaziji že v šolskem letu 1957-58 niso imeli prvega višjega razreda, ker se je vpisalo le 15 dijakov.

Odveč je bojazen, da bi v sedanjih prostorih ljubljanskih gimnazij ne poučevali v vseh pronastorih. Pri vsaki dosedanjih gimnazij, razen pri I. v Vegovi ulici, predvideva predlog Sveta za šolstvo še eno osemletko. Svet za šolstvo je v predlogu mreže novih, le višjih gimnazij, upošteval tudi mestni promet in zato ni predlagal ukinitve gimnazij na obrobju mesta, v Mostah, na Viču in v Šentvidu.

Po predlogu Sveta za šolstvo, ki sta ga oba zbora OLO Ljubljana izglasovala, naj bi v prihodnje ostale v Ljubljani naslednje višje gimnazije: I. gimnazija v Vegovi ulici kot samostojen zavod, II. na Poljanah (gimnazija in osemletka), III. za Bežigradom (gimnazija in osemletka), IV. — sedanja klasična (gimnazija in nepopolna gimnazija), V. v Šentvidu (gimnazija in osemletka), VI. v Mostah (gimnazija in osemletka), VII. na Viču (gimnazija in osemletka). In še gimnazije v okraju: v Kamniku (gimnazija in osemletka), v Kočevju (gimnazija in osemletka) ter v Stični (gimnazija in osemletka).

Medtem ko so ljudski odbori sprejeli o sedežih bodočih gimnazij že dokončen sklep — razen za gimnazijo v Stični, ki bo zaradi sorazmerno nizkega vpisa dijakov najdražja v okraju — pa naj občinski sveti za šolstvo skupno z občinskimi ljudskimi odbori samostojno sklepajo, kje naj bodo v prihodnje osemletke v okraju.

TRETJE IZMENE NE BO

Svet za šolstvo OLO Ljubljana je dal danes prek svojega ljudskega odbora občinskim svetom za šolstvo nekaj navodil, kako uveljavljati šolsko reformo. Novoustanovljene osemletne šole naj bodo v resnici enotne šole od prvega do osmega razreda, zato naj bi organizatorji teh šol v občinah ne ustanavljali nekakih novih nižjih gimnazij. Osemletne obvezne šole naj imajo največ 600 do 700 učencev. V tistih občinah, kjer je število učencev večje, naj ustanovijo dve osemletki. Kjer bosta gimnazija in osemletna šola ali obe osemletki v istem poslopju, naj vsaka šola predstavlja posebno organizacijsko enoto s svojo administracijo in svojim proračunom.

Občinski sveti za šolstvo in šolski odbori naj bi čimprej proučili meje šolskega okoliša za posamezne osemletne šole; kjer je to vprašanje problematično, pa naj iščejo najustreznejše rešitve dve ali celo tri sosedne občine. Občinski ljudski odbori naj bi začrtavali meje šolskih okolišev čimbolj dosledno in pametno. Za uvajanje šolske reforme naj bi pokazali vse razumevanje tudi starši šoloobveznih otrok. Nekateri odborniki so izrazili bojazen, da bo v posamezne osemletke priliv večji kakor zmogljivost osemletk, toda skupne zmogljivosti šolskih poslopij bodo po uvedbi šolske reforme enake kakor prej. Tudi število otrok se ne bo bistveno povečalo.

Nekateri ljudski odborniki so dvomili, če je predlog v resnici dovolj dokumentirano pripravljen. Predsednik Sveta za šolstvo Humbert Gačnik pa je z gotovostjo odgovarjal na vsa vprašanja odbornikov in hkrati sporočil, da bo v prihodnje vsem dijakom omogočen pouk prav tistih jezikov, ki so se jih že doslej učili, in da ne bo v nobeni osemletki ali gimnaziji takega priliva šoloobveznih otrok in dijakov, da bi bilo potrebno uvajati tretjo izmeno pouka.

V. B.

Volilna komisija je veselo razpoložena sprejemala volivce, ki so stoodstotno prišli na volišče v podjetju Tobus

Tečaj za mlade gospodinje

Pred kratkim se je v Livoldu zaključil kuharski tečaj, ki ga je obiskovalo 10 žena in deklet iz Livolda in Dolge vasi. S pomočjo množičnih organizacij in Zavoda za pospeševanje gospodinjstva so se tečajnice v dveh mesecih dodobra naučile pripravljati vsakodnevno hrano na raznovrstne načine.

Prvi delavski svet v podjetju »Tobus«

V ponedeljek dopoldne so imeli v trgovskem podjetju »Tobus« pomembno svečanost. Prvič v svojem obstoju so volili delavski svet. Podjetje »Tobus« je namreč šele pred kratkim doseglo število tridesetih uslužbencev in s tem tudi pravico do izvolitve lastnega delavskega sveta.

Volitev so se vsi udeležili. Soglasno so izvolili devet članov delavskega sveta, katerim so zaupali upravljanje svojega podjetja. Podjetje »Tobus« je bilo ustanovljeno leta 1954 in je edino te vrste v Jugoslaviji. Izvaža namreč usnjeno galanterijo in obutev ter je svojo trgovsko mrežo razširilo na skoraj vse zahodnoevropske države in tudi prek našega kontinenta.

Hkrati s prvimi volitvami delavskega sveta so člani kolektiva »Tobus« praznovali tudi šestdesetletnico svojega direktorja Ivana Novaka-Očka, katerega rojstni dan je vpadel ravno na dan volitev.

Tovariš Novak je znan politični delavec in partizanski borec. Politično se je udejstvoval že v svoji mladosti in je že od leta 1938 član Zveze komunistov. Deloval je v številnih delavsko prosvetnih društvih in je bil sekretar rajonskega komiteja KP Ježica.

Že v prvem letu vojne je bil interniran v Ivanjico, od koder pa je ušel in se vključil v vrste NOB. Že v času vojne je imel številne politične funkcije, po osvoboditvi pa je bil sekretar Okrožnega komiteja KP Ljubljana-okolica in načelnik Kontrolne komisije LRS. Sedaj je direktor podjetja »Tobus« v Ljubljani, hkrati pa je tudi član Centralnega komiteja ZKS in član Glavnega odbora SZDL Slovenije.

Ob njegovem jubileju so mu člani delovnega kolektiva še posebej prisrčno čestitali in mu želeli še mnoga leta, kar mu želimo tudi mi.

T. F.

Ivan Novak-Očka je zadovoljen v krogu svojega kolektiva dvojno praznoval: prve volitve delavskega sveta in — svojo 60-letnico

9,5:6,5 za Botvinika

XVI. partija za svetovno prvenstvo v šahu med Botvinnikom in Smislovim se je končala po 37 potezah remi. Zdaj vodi Botvinnik z 9.5 : 6.5.

Obračun s štedilnikom

Velik štedilnik, zidan, orjaški in neokusno barvan stoji sredi kuhinje. Zunaj je pomlad v snegu in dežju, mrazu in vetru. Zato v štedilniku veselo gori. Na Pohorju kurijo do pozne pomladi. Drva v drvarnicah kopnijo, gospodinja nalaga brez prestanka, brez pomišljanja in zadrege. Nad hišo so gozdovi in tam je dovolj bukovine, smrek, jelk in hrastov. Kdo bi pomišljal?

Moramo pomisliti.

»Koliko pokurite čez zimo?« vprašam.

Ženska se popraska pod ruto, smeje se, kdo ve, kaj si misli. Mestni škric. Sprašuje za drva, ko ve, da živimo sredi drv. Zakaj bi šteli metre, ko ne živimo od milosti »kurivo prometa«. Takole okrog trideset metrov!« pravi.

»Bukovih?«

»Seveda. Nekaj malega pokurimo tudi mehkih.«

»In to vse v tem štedilniku?«

»Največ v kuhinji. A tudi v sobi. Imamo krušno peč.«

Gledam štedilnik. Zazebe me. Gospodinja nalaga cepanice, dolge, komaj na pol prežagane. To gre drv! Kako ne, ko je štedilnik plitev, ko je žerjavica na vrhu. S te strani piha, na drugi odnaša zublje in toploto v dimnik. Vse odnese prepih v črni rov, ne kam v medkrovje, na zrak.

Kaj hočem, vidim, gledam — in razmislim.

*

Pomlad je. Kmalu ne bomo več mislili na štedilnik. V mestu prižgemo plin in kuhalnike. Zakaj bi torej govorili o štedilniku? No, kar tako, zaradi obračuna. Napravimo ga. V tej pohorski kuhinji bodo kurili tudi še čez leto. Nekoliko manj sicer, toda ogenj bo gorel naprej, požiral bo nove cepanice, nove metre in vozove drv.

»Koliko drv pokurite v tem štedilniku čez vse leto?«

Gospodinja se smehlja. Ima razlog. Pomislite, tak mestni škric, škoda se mu zdi vsakega oklešča!

»Ne vem. Približno štirideset metrov.«

Strah me postaja. Štirideset metrov!? Se pravi: okrog 150 tisoč dinarjev, naših, mestnih, »kurivoprometarskih«. Mrazi me, strah je premogočen. Utihnem in se zamislim v poglavje neke knjige, ki nosi naslov: podeželska potrošnja lesa.

*

Takole piše v tem poglavju:

»Leta 1954 smo izvedli anketo o potrošnji drv in lesa za gospodarsko leto 1953/54. Upoštevali smo vse dotedanje izkušnje. Ugotovili smo, da je bila potrošnja drv za mariborsko okolico v naslednjem obsegu:

11,7 kubičnih metrov drv povprečno na gospodinjstvo. Od tega 5,1 kubika etatne mase. V mariborskem okraju imamo nad 50 tisoč gospodinjstev.«

Človek se upravičeno prestraši. Kaj počnemo z lesom? Res, pozimi nas zebe. Stanovanje moramo ogrevati. Toda vprašanje je, kako, drago ali poceni? V mislih se spleta računica. Podeželska potrošnja drv je za naše pojme nekaj vsakdanjega. Toda v bistvu je ta vsakdanjost porazna.

*

Spet gledam v štedilnik. Gospodinja nalaga nove cepanice. Smehlja se. Kaj je njej 40 metrov drv? Saj rasejo pred nosom. Zunaj je vendar mraz. Ko jih bo zmanjkalo, bo nekdo zapregel vole in pripeljal nov voz drv. Saj smo jih poleti dovolj napravili...

In kaj bi še slepomišili? Samo v tem štedilniku nam zgori čez sto tisoč dinarjev. Koliko je takih na vsem Pohorju, v vsej Sloveniji, v vsej državi? Kurimo in denar se nam preliva v dim. Polovico, ne, tričetrt preveč drv uničimo. Kdo je krivec? Mi in — štedilnik. Saj lahko opravičimo potrato, češ nimamo elektrike, premoga in plina. Toda še nečesa nimamo. Smisla za varčevanje. Ne vemo, kakšen bi moral biti ekonomičen štedilnik.

Obračun s štedilnikom je porazen. Ne vem, kdo vse bi lahko poskrbel na našem podeželju, da bi bila bilanca ugodnejša. Čeprav je pomlad, je vredno razmišljati o stotinah milijonov, ki jih pošiljamo v zrak. In dovolj je organizacij in ljudi, ki lahko nekaj ukrenejo.

—dV

Za lepšo podobo Ljubljane

Ne odlašaj na jutri...

Zob časa brez usmiljenja iz dneva v dan gloda in izpodkopava nekatere sadove dela minulih let. Včasih se mu kdo postavi po robu in njegov neomajno vztrajni pohod vsaj za nekaj časa zavre, vendar mu nemalokdaj ljudje s svojo brezbrižnostjo, malomarnostjo in »pozabljivostjo« delo samo še olajšamo. Teh potez značaja se — do kraja neprizadeti — ne otresamo niti takrat, ko je na dlani, da bo vsak čas prepozno in bo nastala velika ali celo nepopravljiva škoda. Saj, ko pa je odlašati tako prijetno...

Tako je bilo doslej in bi nemara bilo tudi vnaprej, če ne bi vseh, ki tako ali drugače morajo skrbeti za prikupno in vedro podobo našega mesta, prav pošteno razgibala sedanja olepševalno-očiščevalna akcija. Veseli smo in prav je, da je zamudniški vlak vendar že odpeljal s slepega tira in zdaj brzi po glavne mtiru ter s seboj odnaša vsa spričevala »pozabljivosti«, malomarnosti in brezbrižnosti. Upamo tudi, da se »olepševalni« vlak zlepa ne bo ustavil ter da bo izluščil drugo za drugo, iz mozaika podob belega mesta vse temne in umazane kamenčke; črne pike na njenem obrazu. Od časa do časa bomo seveda prikazali tudi tiste »znamenitosti,«

ki so jih prizadeti že očistili, uredili ali popravili.

Tokrat: Dva zamudnika« in »Recept je zalegel.«

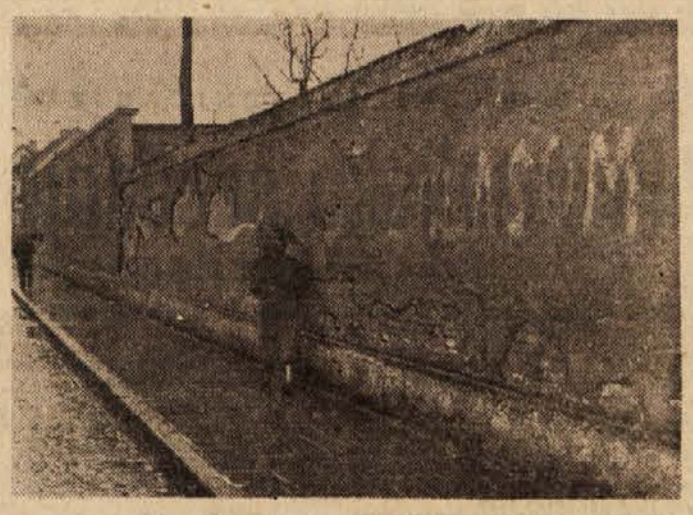
*

Zadnja stena blizu križišča Čufarjeve in Ulice Moša Pijade. Omet z nje na debelo odpada. Za nameček se le nekaj metrov stran pneta pod nebo poslovnostanovanjska stavba podjetja »Žito-moka« in Radijski dom. Torej dva velikana med pritlikavci. Res prava ljubljanska razglednica, podoba stikališča starega z novim.

In zid tovarne koles »Rog«. Trubarjeva cesta ni tako zelo malo prometna, kot bi se na prvi pogled komu zazdelo, da bi bilo na tej cesti dobro vse tako, kakršno je zdaj.

*

Pred tednom dni smo prikazali razpadajočo enonadstropno zgradbo, ki se na križišču Ulice Moša Pijade in Trga Osvobodilne fronte stiska k Domu JLA. Zapisali smo, da bi pomagal — dokler stavbe ne bodo podrli — preskušen recept: po-

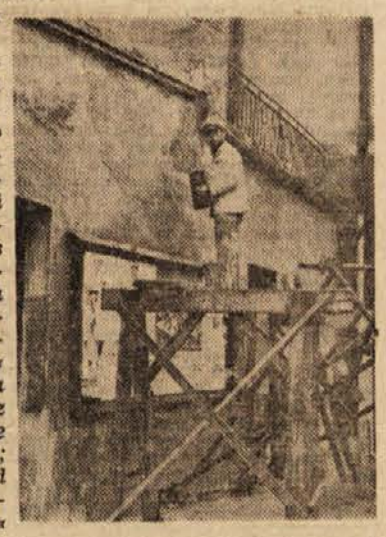

kazali razpadajočo enonadstropno zgradbo, ki se na križišču Ulice Moša Pijade in Trga Osvobodilne fronte stiska k Domu JLA. Zapisali smo, da bi pomagal — dokler stavbe ne bodo podrli — preskušen recept: pozabljivostjo« delo samo še olajšamo. Teh potez značaja se — do kraja neprizadeti — ne otresamo niti takrat, ko je na dlani, da bo vsak čas prepozno in bo nastala velika ali celo nepopravljiva škoda. Saj, ko pa je odlašati tako prijetno...

Tako je bilo doslej in bi nemara bilo tudi vnaprej, če ne bi vseh, ki tako ali drugače morajo skrbeti za prikupno in vedro podobo našega mesta, prav pošteno razgibala sedanja olepševalno-očiščevalna akcija. Veseli smo in prav je, da je zamudniški vlak vendar že odpeljal s slepega tira in zdaj brzi po glavne mtiru ter s seboj odnaša vsa spričevala »pozabljivosti«, malomarnosti in brezbrižnosti. Upamo tudi, da se »olepševalni« vlak zlepa ne bo ustavil ter da bo izluščil drugo za drugo, iz mozaika podob belega mesta vse temne in umazane kamenčke; črne pike na njenem obrazu. Od časa do časa bomo seveda prikazali tudi tiste »znamenitosti,«

brižnostjo, malomarnostjo in klicati obrtnike, ki naj bi opravili najnujnejše. Kakor vidite na sliki, je recept zalegel. Postavili so zidarski oder, prišli so zidarji, ometali stene in...

—mG

Naselja za sezonske delavce

Namesto zasilnih barak so začeli graditi sodobno urejeno naselje za sezonske delavce — Prvo naselje bo za Bežigradom — Tudi druge ljubljanske občine pripravljajo gradnjo stalnih naselij

Gradbena podjetja so doslej na svojih gradbiščih ob začetku gradenj vedno zgradila za sezonske delavce montažne barake, ki naj bi jih ob zaključku gradenj spet podrli. Barake, ki so bile namenjene za samske sezonske in stalne delavce, pa so se nemalokrat spremenile v družinska stanovanja. Delavci so se namreč poročili in ker niso dobili stanovanja, so se naselili kar v začasnih barakah na gradbiščih. Ker tudi po končani gradnji delavci niso dobili stanovanj, teh barak seveda ni bilo mogoče podreti, čeprav so kazile in še kazijo zunanjo podobo mesta in seveda tudi ne ustrezajo sodobnim sanitarnim predpisom. Da bi preprečili stalno spreminjanje začasnih barak na gradbiščih v stanovanjske, so pred kratkim prepovedali gradbenim podjetjem graditi barake na gradbiščih.

DELAVSKA NASELJA ZA GRADBENE DELAVCE

Tako so pred kratkim začeli ob Tomačevski cesti graditi delavsko naselje za sezonske gradbene delavce gradbenih podjetij »Gradis« in Slovenija ceste. Začasno bodo zgradili na prostoru bodočega delavskega naselja nekaj lesenih začasnih barak, kjer se bodo delavci z ljubljanskih gradbišč lahko že sedaj naselili. Vendar bodo do konca leta 1960 vse barake podrli, kajti na njihovo mesto bo prišlo stalno sodobno urejeno delavsko naselje.

V podaljšku Albanske ulice za Bežigradom bodo zgradili za gradbene delavce podjetij »Obnova« in Dolenjskega gradbenega podjetja drugo naselje v občini Bežigrad.

Naselje ob Tomačevski cesti bo imelo deset eno oziroma dvonadstropnih stavb, ki bodo lahko sprejele okrog tisoč delavcev. Razen tega bo v naselju še dvoje upravnih poslopij. V zidanih samskih domovih za gradbene sezonske delavce bo dovolj prostora za vse, ki so doslej prebivali po zasilnih barakah na gradbiščih. Vse kaže, da bodo uprave podjetij sedaj bolj skrbele za to, da se domovi ne bodo spremenili v družinska stanovanja.

Stalna delavska naselja bodo zrasla še v drugih občinah, saj sedanje provizorne barake na gradbiščih ne morejo nuditi delavcem niti nujno potrebnega prostora za temeljit počitek. Seveda pa se v nove stavbe ne bodo smele vseliti družine delavcev, kajti, če bi se to zgodilo, bi se naselja zopet spremenila v običajna stanovanjska naselja, in gradbena podjetja bi morala spet graditi nova naselja za sezonske gradbene delavce.

Več kot 78 milijonov za potrebe črnuške občine

Na šesti skupni seji obeh zborov ObLO Ljubljana—Črnuče, ki ji je kot gost prisostvoval tudi republiški poslanec Tomo Brejc, so sinoči odborniki obeh zborov po precej živahni razpravi soglasno sprejeli letošnji družbeni plan in proračun svoje občine.

Družbeni plan črnuške občine predvideva v letošnjem letu znaten porast proizvodnje na vseh področjih gospodarstva, tako da bo celoten družbeni proizvod letos predvidoma znašal 2.736,148.000 din in bo za 29 % večji kot v minulem letu. Največji porast predvideva v industriji, kjer se bo vrednost celotne proizvodnje z začetkom rednega obratovanja tovarne »Belinka« v primerjavi z minulim letom povečala za 37 %.

Proračun črnuške občine bo s 45 milijoni dinarjev bruto dohodkov in izdatkov uravnovešen. Sicer pa bo občina skupno s sredstvi iz skladov letos razpolagala z 78,137.000 dinarji, ali s 16.7 milijona več kot v minulem letu.

Ob koncu seje so odborniki sprejeli še več novih odlokov ter pretresli nekaj manjših gospodarskih zadev.

—mG

BRALCI NAM PIŠEJO

Vprašanje naši trgovini

Med Koprom in Novim mestom 2000 din razlike

Včasih si potrošnik ne ve razložiti stvari, ki jih na lastni koži in na lastne oči doživi. V Kopru ste na priliko kupili v trgovini »Soča« v Čevljarski ulici mikaven in vsestransko uporaben uvožen nemški pekač iz jenskega stekla. Zanj ste odšteli 8600 din. Doma ga preiskušate in potem z veseljem uporabljate. Pa vas je, pasja noga, recimo na obisku mladinskih delovnih brigad na gradnji avto ceste zanesle tudi v Novo mesto. Sprehajate se po mestu, gledate levo in desno. In ker ste potrošnik, kdo bi vam zameril, če se ustavljate tudi pred novomeškimi izložbami in po njih malo popasete radovedne oči. »Da bi jih!« vas stre-se po vsem telesu, ko na novomeškem Glavnem trgu opazite v izložbi talisti pekač, kakršnega ste kupili v Kopru. Toda tu stane samo 6600 din. Torej kar za 2000 razlike med Koprom in Novim mestom! In koga bi potlej na vožnji iz Novega mesta proti Kopru brez miru ne glodalo vprašanje: **Kako je to sploh mogoče?**

(Š)

IZREDNA POLITIČNA MANIFESTACIJA

Beg, ki deluje kot bomba

Najboljši alžirski nogometaši, med njimi sedem članov francoske reprezentance, zapustili Francijo — Nogometaši se zbirajo v Tunisu, da bi na osvobojenem ozemlju ustanovili moštvo alžirske armade

Pariz, 15. aprila. — Deset najboljših alžirskih nogometašev, ki že več let igrajo za prvorazredne francoske klube, je zapustilo Francijo z namenom, da na osvobojenem ozemlju v Alžiru formirajo vojaški klub alžirske armade. Med nogometaši, za katerimi je že razpisana tiralica zaradi »ilegalnega prehoda meje«, je pet članov stalne francoske reprezentance, ki so bili določeni, da bi jutri igrali v Parizu proti reprezentanci Švice in da bi še nadalje sodelovali v pripravah »trikolorov« za svetovno nogometno prvenstvo.

Ta petorica alžirskih nogometašev je prispela sinoči z letalom v Tunis, kjer pričakujejo prihod ostalih alžirskih nogometašev, verjetno prek Švice. V petorici, ki je zbežala z letalom po tekmi »Monaco« : »Anger«, ki je bila v nedeljo v Nici, so: Žitunj (reprezentant, desna zveza »Monaca«), Dubeker (reprezentant, vratar »Monaca«, Bekluft (reprezentant, desni krilec »Monaca«), Ben Tifur (reprezentant, levi branilec »Monaca«) in Ruai (krilec moštva »Anger«). Nekateri nogometaši so prispeli skupaj s svojimi družinami, ki so jim dobro organizirani simpatizerji osvobodilnega gibanja v metropoli preskrbeli potne listine in letalske karte.

Novica o begu alžirskih nogometašev je delovala kot bomba v vseh francoskih športnih klubih, kjer odkrito priznavajo, da so nogometaši zapustili svoje klube in Francijo le iz političnih razlogov. Razen teh petih igralcev, ki so že prispeli v Tunis, so izginili še Bralinni (reprezentant, desno krilo Reimsa), Meklufri (reprezentant, krilec St. Etiennea), Bussuk (levo krilo kluba Toulouse), Kermali (desni zveza Liona) in Mauš (levi krilec Reimsa).

Alžirski nogometaši so uživali velik ugled in simpatije francoskega športnega občinstva, tako njihov kolektivni prestop v vrste osvobodilne armade pomeni hkrati izredno politično manifestacijo. Razumljivo je, da se je francoska nogometna zveza spričo priprav za svetovno prvenstvo znašla pred velikim problemom.

Zaradi senzacionalne organizacije bega alžirskih nogometašev so organi oblasti izvedli izredne ukrepe, tako da je sedaj med drugim 30 Alžircev-nogometašev v ostalih francoskih klubih pod posebnim policijskim nadzorstvom.

Po zadnjih poročilih je zapustilo Francijo 14 najbolj poznanih nogometašev. Njihove družine pa so zapustile Francijo že prej.

Zlate medalje za naše gorske reševalce

Davos, 15. aprila. Včeraj je bilo v Davosu v Švici veliko mednarodno tekmovanje gorskih reševalcev v reševanju v snegu in v nudenju prve pomoči. Te prireditve se udeležuje 60 moštev gorskih reševalcev — tekmovalcev iz vseh alpskih dežel, med katerimi so najznamenitejši gorski reševalci Švice, Francije, Italije, Avstrije in Nemčije. Tega tekmovanja so se udeležila tudi 3 moštva, po dva gorska reševalca iz Slovenije. Tekmovali so na 12 km dolgi progi, znameniti smučarski progi Parsen. Dvojica reševalcev je morala »ponesrečenca« oskrbeti s prvo pomočjo in ga nato varno transportirati v reševalnem čolnu v dolino.

Od naših gorskih reševalcev smo prejeli brzojavno obvestilo, da je vsaka od teh ekip opravila svoje delo tako dobro, da so vse prejele zlato medaljo. Gorski reševalci, ki so se udeležili teh ocenjevalnih reševalnih prireditev so: Ciril Praček in Stane Koblar, Aleš Kunaver in Marjan Keršič ter Marjan Lavtižar in Rado Kočevar.

Turški košarkarji prispeli

Jutri bo povratno srečanje Olimpija : Modaspor

Včeraj popoldne je na ljubljanskem letališču pristalo potniško letalo DC-3, ki vozi na redni letalski progi Beograd –Ljubljana. Iz njega je stopilo nekaj igralcev SNG iz Ljubljane in igralci turškega košarkarskega prvaka »Modaspor«. Na letališču so turško moštvo, ki bo jutri igralo povratno tekmo z Olimpijo v okviru tekmovanja za pokal evropskih košarkarskih prvakov in njegovo vodstvo pozdravil predsednik ASK Olimpije tov. Janez Pezdir in nekateri igralci našega državnega prvaka.

Gostom smo zastavili nekaj vprašanj. Povedali so nam, da je bilo potovanje z letalom udobno. Na vprašanje, ali bodo nastopili v isti postavi kot v Carigradu, je vodja moštva dejal, da bo zasedba povsem ista, izjema je le Porter, ki je ameriški vojak. Omenil je še, da bo kapetan moštva Turban nastopil vzlic poškodbi, ki jo je dobil na treningu.

»Ali upate, da boste v drugem srečanju dosegli potrebno razliko, ki bi vašemu moštvu omogočila nadaljnje tekmovanje?«

»Prvo srečanje smo nesrečno izgubili v zadnjih minutah. Prepričani smo, da tega Olimpiji to pot ne bomo dovolili,« je odločno odgovoril vodja gostov in še dodal: »Za to srečanje smo pripravili posebno taktiko in marljivo trenirali«.

»Kateri izmed jugoslovanskih igralcev vam je v Carigradu najbolj ugajal in kdo se vam zdi najbolj nevaren?«

»Najboljši vtis so na nas napravili Daneu, Brišnik in Kandus,« se je glasil kratek odgovor vodje gostujočega moštva, ki je še izrazil željo, da bi bilo srečanje v zaprtem prostoru.

Gostje so se nastanili v hotelu Bellevue.

M. Ciglič

● **DUNAJ, 15. aprila (APA).** Po nedeljskem tekmovanju za avstrijsko nogometno prvenstvo vodi na čelu tabele Wienner Sportklub z 33 pred Rapidom z 29, Austrio in Vienno z 21 točkami itd.

Tri fronte naših nogometašev

Trening naše reprezentance

Subotica, 15. aprila. V Subotico so sinoči prispeli člani jugoslovanske nogometne reprezentance, ki se bodo pripravljali na srečanje z reprezentanco Madžarske. Prispeli so vsi določeni igralci, razen Beare, ki je v zadnjem trenutku odpovedal udeležbo zaradi poškodbe in Šekularaca, katerega prihod še vedno pričakujejo. Zvezni kapetan Tirnanič je povabil na skupni trening tudi Kostića, ki sprva ni bil določen za A reprezentanco.

Reprezentanca bo odigrala dve trening tekmi z mladinsko reprezentanco Subotice in uradno trening tekmo z reprezentanco Subotice, ki bo sestavljena od igralcev subotiške nogometne podzveze.

Madžarska reprezentanca je sestavljena

Budimpešta, 15. aprila. Zvezni kapetan madžarskega moštva, ki bo 20. aprila igralo v Budimpešti z Jugoslavijo je že določil moštvo, ki ga sestavljajo tile igralci:

Grosics, Matrai, Sigety, Boszik, Sipos, Kotazs, Sandor, Vasas, Tihy, Monostori, Fenyvsi.

Srečanje bodo vodili belgijski sodniki Van Nufel, Schmidts in Blavier.

Naše B moštvo v Sarajevu

Včeraj in danes so prispeli v Sarajevo vsi igralci, ki so določeni za B reprezentanco Jugoslavije, ki bo v nedeljo na stadionu na Grbavrici, igralo z ustrezno reprezentanco Madžarske. Ljubomir Ognjanović, ki ima izpite se bo pridružil moštvu v petek. V Sarajevu so tudi tehnični referent Sergije Dukač, trener Lehner in zdravnik dr. Vele. Madžarsko moštvo bo prispelo v Sarajevo v petek dopoldne.

V Nišu prodali že 16.000 vstopnic

Niš, 15. aprila. – V Nišu in vsej jugovzhodni Srbiji vlada veliko zanimanje za nedeljsko srčanje mladih reprezentanc Jugoslavije in Madžarske. Prodali so že 16.000 vstopnic, kolikor jih je bilo v prodaji. Ko bo dograjena še južna stran stadiona, bodo prodali še preostalih 4000 vstopnic. Iz vseh okoliških mest bodo prispeli vlaki z navijači.

Real v Budimpešti

Budimpešta, 15. aprila. – V Budimpešto je prispelo moštvo Real iz Madrida, ki bo jutri igralo povratno tekmo z budimpeštanskim Vasasom v okviru pokala evropskih prvakov. Di Stefano, najboljši igralec španske reprezentance je izjavil, da pričakuje rezultat 0:0. V prvem srečanju je Real zmagal s 4:0.

OB »DNEVU ŽELEZNIČARJEV«

Prijateljsko srečanje

»Ljubljana« : Železničar 1:3 (0:1)

Ljubljana, 15. aprila. — V prijateljski nogometni tekmi je zvezni ligaš, sarajevski Železničar premagal »Ljubljano« s 3:1 (1:0). Strelci: Fazlagić v 11. (1:0), Ibrahimpašić v 45. (2:0), Brezigar v 48. 2:1 in Fazlagić v 14. min. (3:1). V 85. minuti Dolenc ni realiziral enajstmetrovke. Stanje kolov 7:5 za »Ljubljano«. Pred več kot tisoč gledalci je sodil mednarodni sodnik Erlich. Igrišče je bilo blatno in je otežkočalo igro.

»Ljubljana«: Istenič, Soboli, Cretnik, Kožuh, Djukić, Bogataj, Gosar, Herman, Brezigar, Dolec, Haneman.

Železničar: Radović, Radojčić, Kranjc, Krasojević, Kočan, Ubavić, Fazlagić, Kokot, Ibrahimpašić, Zigante, Lopaša.

Čeprav sta moštvi nastopili brez nekaterih svojih najboljših igralcev (Ljubljana brez Pirca, Sočana in Grudna, Železničar pa brez državnih reprezentantov Pašića in Josufbegoviča ter poškodovanega Bukvića), je bila igra navzlic blatnemu igrišču hitra, zanimiva, videli pa smo tudi precej lepih kombinacij enega in drugega moštva. Pri tem je spet prišla do izraza stara hiba slovenskih nogometašev, predvsem napadalcev, da se v kazenskem prostoru nasprotnika ne znajdejo. »Ljubljana« je bila enakovreden nasprotnik zveznemu ligašu in je imela prav toliko možnosti za dosego gola kot njen nasprotnik.

Prvi gol je padel kot posledica premoči Sarajevčanov, ki so se bolje znašli in so imeli tudi to prednost, da so startali na prvo žogo. V 11. minuti je Istenič kratko odbil žogo, Ibrahimpašić je še enkrat streljal, spet odbito žogo pa je Fazlagić poslal v vrata. Na drugi gol je bilo treba čakati več ko pol ure. Kranjc je streljal prosti strel s kakšnih 20 metrov in podal žogo točno na nogo Ibrahimpašiću, kateremu ni bilo težko ukaniti domačega vratarja.

»Ljubljana« je znižala na 1:2 po hitrem protinapadu, ko je bil Brezigar hitrejši od srednjega krilca gostov, in je streljal prek vratarja, ki se mu je vrgel pod noge. Zadnji gol je dosegel Fazlagić zaradi neodločnosti domače obrambe.

Pri Železničarju so bili najboljši Radović, Kranjc, Ibrahimpašić in Zigante, pri domačih pa Djukić, Cretnik in Dolenc.

V. S.

V Nemčiji proti čistemu profesionalizmu

Bonn, 15. aprila. – Na izredni skupščini Nogometne zveze Zahodne Nemčije niso privolili v zahtevo nekaterih klubov, naj bi v Zahodni Nemčiji uvedli čisti profesionalizem. Večina je glasovala za dosedanji amaterski in neamaterski status, ob katerem klubi nimajo vloge »podjetij«, a nogomet igralcem ne more biti poklic. Vendar bo do odkritega profesionalizma bržčas kmalu prišlo, saj le-ta obstaja, toda pod drugimi imeni.

Delavske športne igre v Ajdovščini

Okrajna športna zveza v Novi Gorici bo priredila 1. maja v počastitev mednarodnega delavskega praznika, v Ajdovščini prve športne igre delovnih kolektivov severnega Primorja. Med tekmovanji v raznih disciplinah bodo na sporedu zabavne prireditve s sodelovanjem delavskih godb na pihala, hkrati pa bodo udeleženci in gledalci lahko obiskali razna ajdovska industrijska podjetja. Tedaj bodo v Mlinskem podjetju odprli tudi obrat za izdelovanje testenin.

Sodeč po dosedanjih prijavah in zanimanju se bo športnih iger udeležilo nad 250 članov raznih delovnih kolektivov iz Nove Gorice, Kanala ob Soči, Idrije in Ajdovščine. Tekmovali bodo v nogometu, lahki atletiki, odbojki, kegljanju in šahu.

Ekipe s področja občinskega sindikalnega sveta z največ točkami, bodo prejele prehodni pokal, zmagovalci v posameznih disciplinah pa diplome.

Tekmovali bodo lahko vsi prijavljenci, tudi če morda niso člani raznih športnih društev in sekcij. Prireditev bo imela predvsem propagandni značaj in namen, da bi vzpodbudila prizadevanja za hitrejši razvoj športa in telesne kulture v delovnih kolektivih goriškega okraja.

M. D.

Svetovni problemisti v Piranu

Pri predsedniku odbora za problemski šah pri svetovni zvezi (FIDE) inž. Nenadu Petroviću v Zagrebu smo zvedeli, da se je doslej prijavilo za I. svetovni kongres problemistov v Piranu od 6. do 12. septembra že 49 udeležencev z vseh petih kontinentov. Zanimivo je, da bodo nekateri udeleženci imeli več stroškov s potovanjem kot bo stalo bivanje vseh udeležencev skupaj. Na kongresu bo tudi sestanek 13-članskega odbora FIDE, ki je bil prej predviden v Dubrovniku. Kot je znano, bo XXIX. kongres svetovne šahovskega zveze v Dubrovniku, od tu pa bodo delegati potovali v Portorož na ogled medconskega šahovskega turnirja. Na programu je tudi II. kongres problemistov Jugoslavije. Sodeč po zanimanju za prvi svetovni kongres problemistov v Piranu pričakuje predsednik inž. Petrović, da bo septembra v Piranu več kot 100 najboljših svetovnih šahovskih problemistov.

Črepinšek prvak

V izvedbi ŠK Olimpija je bilo v nedeljo prvič po osvoboditvi odigrano v Ljubljani – v čast VII. kongresa ZKJ – brzopotezno šahovsko prvenstvo Slovenije na katerem je sodelovalo 41 tekmovalcev s področij osmih Okrajnih šahovskih zvez. Najštevilnejše je bila zastopana OSZ Ljubljana in sicer s 17 tekmovalci. V treh polfinalnih turnirjih je sodelovalo 19 igralcev I. in II. kategorije, 9 mojstrskih kandidatov ter mojstra Lešnik in Sofrevski, ki je nastopil izven konkurence.

V finalnem turnirju je sodelovalo 16 najuspešnejših tekmovalcev. Dopoldanski polfinale so odigrali na znak gonga z razmakom 5 sekund za potezo, dočim so popoldanski zaključni turnir odigrali z urami s časom 14 min. za partijo. Celo tekmovanje je bilo odigrano v izredno borbenem vzdušju. V finalnem turnirju je zmagal Ljubo Črepinšek (ŽSK Maribor) z 10 točkami od 15 možnih. Po odigranem troboju, imeli so enako število točk, je drugo mesto osvojil Trampuž, tretje Parma, četrto Njegovan. Na 6. mestu je Stupica z 8,5 točke, sledijo Draksler, N. Tomšič 8, Lešnik 7 itd. Mojster Šofrevski je izven korkurence dosegel 12 točk. Zmagovalec Črepinšek je prejel lovorjev venec ostali najboljši tekmovalci pa so prejeli nagrade ŽSK in ŠK Olimpija.

Orumeneli listi slovenskega nogometa

Kot smo že poročali, je bila v nedeljo v Ljubljani redna letna skupščina Nogometne zveze Slovenije. To je bila jubilejna skupščina, kajti od ustanovne skupščine, ki je bila 29. maja 1948, je poteklo 10 let. Danes imamo namen, seznaniti naše bralce z zgodovinskim razvojem nogometa v Sloveniji, ki mu je tudi upravni odbor v svojem poročilu posvetil dobršen del prostora, na skupščini pa je precej delegatov razpravljalo o tem vprašanju. Na koncu nekaj vrstic tudi o poteku skupščine in reševanju tekočih problemov.

Mladi rodovi verjetno ne vedo, da so nogomet v Sloveniji začeli igrati že l. 1906. Igrali so ga predvsem dijaki, »prinesli« pa so ga študenti, ki so študirali v tujini. Naj omenimo še živečega pionirja slovenskega nogometa inž. Stanka Bloudka, ki je vložil precej truda že v zgodnji mladosti, da bi se ta prijubljena športna panoga čimbolj razširila med slovensko mladino. Jubilejna skupščina ga je v znak priznanja za njegova prizadevanja izvolila za častnega člana NZS, razen njega pa je isto priznanje dobil tudi dosedanji predsednik NZS tov. Jože Gerbec.

LETA 1910 PRVI NOGOMETNI KLUB V SLOVENIJI

Prvi nogometni klub v Sloveniji je bil ustanovljen šele l. 1910 pod imenom »Slovenski Footbal klub Hermes«, l. 1911 pa je bil ustanovljen ŠK Ilirija. Šele po I. svetovni vojni je prišlo v Jugoslaviji do trdnejših organizacijskih oblik v nogometu. Ustanovili so Jugoslovansko nogometno zvezo, v Sloveniji pa je bila ustanovljena l. 1920 nogometna podzveza s sedežem v Ljubljani, 19. novembra 1939 pa tudi Slovenska nogometna zveza.

DVE SLOVENSKI MOŠTVI V ZVEZNI LIGI MED OBEMA VOJNAMA

V času med dvema svetovnima vojnama so bili slovenski klubi in igralci zelo uspešni, saj so stalno igrali v zvezni ligi in pa v klubih zvezne lige. To je vsekakor odraz zadostne množičnosti v tistih časih. Naj omenimo Ilirijo in Primorje, ki sta se l. 1935 združila v »Ljubljano«. Ilirija je že l. 1923 igrala tekme za državno prvenstvo, medtem ko je Primorje prvič sodelovalo v zvezni ligi v tekmovalni sezoni 1932-33 in doseglo 8. mesto med 11 udeleženci. Od tega leta pa do pričetka II. svetovne vojne ima Slovenija svojega stalnega predstavnika v zvezni ligi. Kljub temu, da je en slovenski klub stalno tekmoval v zvezni ligi, je bilo precej nogometašev — Slovencev, ki so istočasno igrali za klube zvezne lige v Zagrebu, Sarajevu, Beogradu. Nekaj imen: pokojni Mihelčič, Lah, Presinger, Pikič in drugi. Pokojni Mihelčič je celo 18 krat nastopil tudi za državno nogometno reprezentanco in je bil doslej najuspešnejši slovenski nogometaš.

DOBER ZAČETEK PO OSVOBODITVI

Ob razpadu stare Jugoslavije so prenehali z delom vsi nogometni klubi v Sloveniji. Ogromno število aktivnih nogometašev in odbornikov nogometnih organizacij se je aktivno vključilo v NOB, mnogi izmed njih so padli v borbah ter vzdali svoje dragoceno življenje v temelje naše nove družbene ureditve.

Takoj po končani II. svetovni vojni je bil tudi šport, posebej pa nogomet, v širšem organizacijskem in tekmovalnem razmahu. Prva tekma v osvobojeni Ljubljani je bila odigrana že 20. maja 1945 in sicer med ŠK Ljubljana in reprezentanco VII. korpusa. Zmagala je »Ljubljana« z rezultatom 5 : 2. Septembra istega leta je reprezentanca Slovenije sodelovala v Beogradu na državnem prvenstvu, ki je bilo med republiškimi reprezentancami ter reprezentanco JLA, in sicer po enojnem pokalnem sistemu. Reprezentanca Slovenije je izgubila prvo srečanje proti reprezentanci JLA z rezultatom 8:2. V l. 1946 smo že imeli republiško prvenstvo v nogometu. Zmagovalec je bila Nafta iz Lendave, ki je bila uvrščena v zvezno ligo, toda zaradi slabih finančnih razmer ni nastopala do konca prvenstva in je zasedla zadnje, 14. mesto ter izpadla iz najvišjega tekmovanja. Šele v tekmovalni sezoni 1953-54 se je Odred uvrstil v I. zvezno ligo, medtem ko so ligi v tekmovalni sezoni 1932-33 in doseglo 8. mesto med 11 udeleženci. Enotnost — pozneje Odred, Rudar iz Trbovelj in Branik iz Maribora od l. 1947-48 sodelovali v II. zvezni ligi in sicer menjaje. Leta 1950 je ljubljanski Železničar tekmoval v III. zvezni ligi, ki je obstajala le eno samo leto.

To je le nekaj kratkih izvlečkov iz bilance sodelovanja naših moštev v zveznih ligah, torej v kvalitetnem tekmovanju, ki je, kakor smo že omenili posledica dokončne množičnosti ter odraz prizadevanja celotne nogometne organizacije. Naj navedemo še nekaj podatkov o številu igrišč, igralcev, klubov, sodnikov in trenerjev. Iz teh podatkov je docela razviden razvoj in množični napredek nogometa v Sloveniji od l. 1921 do konca l. 1957.

	1921	1940	1948	1957
Število igrišč	9	42	71	93
Štev. klubov in aktivov	18	54	82	117
Število reg. igralcev	398	2537	3240	6200
Štev. odigranih tekem	118	585	1516	3048
Število sodnikov	9	52	82	177
Število trenerjev	1	—	1	10

SEDAJ KVALITETA NE USTREZA MNOŽIČNOSTI

Množičnost je pri nas v glavnem zadovoljiva. Toda če želimo napredovati tudi v kakovosti in v njej tekmovati tudi z ostalimi republikami, je nujno potrebno, da posvetimo množičnosti še večjo pozornost, razen tega pa še ostalim pogojem. Uspešno premagovanje vrste objektivnih in subjektivnih činiteljev, ki pozitivno ali negativno vplivajo na razvoj nogometa, zahteva od nogometašev, posebej pa od odbornikov klubov nemalo truda, vestnega dela ter precej idealizma. V poročilu UO NZS zasledimo ugotovitev, da je naša ljudska oblast uvidela prizadevanja na športnem polju in so bili v zvezi s tem ustanovljeni sveti in komisije za telesno kulturo, Kljub dveletnemu obstoju niso občinski sveti pokazali takšnega prizadevanja in takih rezultatov, ki bi se v dveletni dobi lahko pričakovali, le ponekod se čuti delovanje omenjenih svetov. Za dosedanje uspehe pri nas pa se je treba zahvaliti prav vestnim in nesebičnim športnim delavcem po klubih, ki niso odnehali niti pred nepremostljivimi težavami.

Račić vrgel kladivo 62,42

Beograd, 15. aprila. – Na klubskem mitingu atletov Partizana je Račić dosegel zelo dober rezultat 62,42 m, drugi je bil Gubijan s 55,65. Račićev rezultat je za začetek sezone zelo dober.

ED LASSIE

ČRNEC iz Harlema

35

KRIMINALNI ROMAN

»Daj no, kdaj drugič se jima boš ponujal,« sem postal nestrpen. »Kar brez skrbi, če nam bo uspelo, boš že kaj dobil. Kay, takole bo treba,« sem rekel in ji natančno obrazložil načrt, ki sva ga bila skovala s Teddom. Potem sem jo vprašal:

»Kaj menite, ali bo šlo?«

»Vsekakor bo,« je odgovorila. »Takoj bom telefonirala Stevu.«

Barbara pa je bila hitrejša. »Kay,« je rekla, »jaz mu bom telefonirala. Dobro ve, da sem poučena o vseh pripravah na oddajo.«

»Zares si ljubezniva,« ji je odgovorila Kay, »vendar me to pot ne boš mogla nadomestiti, ker delam pri televiziji jaz, ne pa ti. Telefonirala mu bom, češ da imam zanj važno novico. Takoj bo tu. Kdaj naj pride, Tussy?«

»Takoj,« sem ji rekel, »prej pa vam moram povedati še nekaj. Podrl sem stražnika. Če bomo dokazali Stevovo krivdo, me bodo navzlic temu poklicali, pa čeprav le kot pričo. Prosim vas, takrat boste šli vsi trije z menoj in boste ostali tam, dokler bo potrebno. Ne bi rad, da bi me prebunkali.«

»Nič se ne boj,« me je potolažil Ted. »Če bomo našli morilca, bodo takoj zadovoljni, da ti ne bodo skrivili niti lasu.«

»Nemara res,« sem vztrajal pri svojem, »vendar bi mi bilo bolj všeč, da ste vsi trije zraven.«

»Tussy ima prav,« me je podprla Kay. »Prepričana sem, da bi ga stražniki že iz medsebojne kolegialnosti z zadovoljstvom premlatili. Trenutek, imam boljšo misel!« Iztrkala je pipo v pepelnik. »Telefonirala bom svojemu prijatelju časnikarju in mu rekla, naj se pripravi na veliko senzacijo. Če bo Steve priznal, bomo temu prijatelju povedali vse skupaj prej kot pa policiji. To je najboljša rešitev, zakaj ta fant dela pri eni največjih časopisnih agencij. Potem bodo prav gotovo dali Tussyju mir.«

Strinjal sem se z njenim predlogom. Dvignila je slušalko, zavrtela številko tistega prijatelja in se začela meniti z njim. Živčen sem postajal, ker smo izgubljali dragocen čas. Ko je odložila slušalko, sem jo prosil, naj takoj pokliče Steva. Zavrtela je njegovo številko. Nihče se ni javil. Nemara sem imel na obrazu preveč odločne poteze, ker me je Kay začela miriti.

»Verjetno je v gostilni ali v kinu, Tussy. Niti sedem še ni. Nekaj bi pojedli. Ali ste lačni, gospod Bailey?«

»Jedli smo, kakor da nameravamo po večerji v gledališče, ne pa nad morilca. Vsake četrt ure je Kay zavrtela Stevovo številko, Ted pa je telefoniral svoji ženi, da se bo malo zakasnil.

Potem je Ted stopil do svojega avtomobila, da bi se prepričal, ali so vrata dobro zaprta. Bal se je, da mu bo kdo ukradel dragocene aparate.

Kay je telefonirala spet in spet. Že se me je lotevala misel, da je Steve pobegnil. Barbara nam je pripravila grog, to pa je le še stopnjevalo mojo živčnost. Nazadnje, bilo je že enajst, se je Steve odzval, jaz pa sem se glasno oddahnil.

»Steve,« je začela Kay, »ali bi lahko prišli k meni? Kako? Ne norite! Čeprav ste zadnji moški na svetu... Popolnoma poslovni sestanek.. Odkrila sem nekaj, kar vas bo prav gotovo zanimalo. Nikar mi ne tvezite o svoji ustvarjalni inspiraciji, boste že kasneje pisali. To je zelo važno. Sicer pa ne boste izgubili mnogo časa. Ne, po telefonu vam ne morem povedati... Prav, pa ostanite pri svojem pisalnem stroju.« Pomignila mi je. »Steve, izvedela sem nekaj podrobnosti o naših oddajah v prihodnjih mesecih. Lahko bi dobili levji delež... Kaj? Ne, ne, nič se ne šalim. Lahko bi vam povedala marsikaj, toda pod pogojem, da mi daste petino... Preveč? Saj ste nori! Znano vam je, da imam precejšen vpliv na B. H. in da bo dovolj, če... Ali ne? Ponujam vam prekrasen grižljaj na srebrnem krožniku, vi pa omahujete.«

Tiho sem stopil k njej in ji zašepetal v uho:

»Če ne mara on sem, pa mu recite, da boste vi prišli k njemu.«

»Steve,« je nadaljevala, »to je tako senzacionalno, da ne vzdržim na istem mestu. Če nočete vi sem, pa pridem jaz k vam .. Da, prav imate, materialistka sem. Prišla bom čez kako uro. Prej ne morem, ker se moram še obleči. Ne, ne zato, da bi vas zapeljala, marveč zaradi tega, da ne bi strašila ljudi, ki jih bom srečala na cesti.«

Ko je odložila slušalko, ja Barbara skočila k njej: »Kay, prepovedujem ti!«

»Eh, Barbara, pomiri se! Vzemi uspavalni prašek in zlezi v posteljo.«

»Ne, ne dovolim, da bi šla tja sama.«

»Spremljati je ne morete,« sem rekel. »To bi vse pokvarilo.«

»Zahtevam. Ne bom dovolila, da bi šla Kay sama k tisti pošasti.«

Oglasil se je Ted: »Ker bomo snemali pogovor, naj gre Barbara z nami. Ostala bo pri meni. Priče niso nikoli odveč.« Iz žepa je vzel majhen oddajnik in ga pokazal Kay. »Dobro si zapomnite, kar vam zdajle povem. Tole dajte v torbo, pa pazite, da se ne pokvari. Steve tega ne sme videti. Gotovo je že slišal praviti o takih aparatih. Če ga bo opazil, bo vse narobe. Ko boste sedli, ga skrijte pod mizo ali kam drugam, nikakor pa ga ne smete dajati pod blazino. Storite to takoj, ko boste vstopili, da nam ne bo ušla niti ena beseda iz vašega razgovora.«

Kay ni mogla skriti presenečenja: »Tale drobna reč je v resnici oddajnik?«

»Da. Delovati bo začel, še preden boste stopili v McDonaldovo stanovanje. Pazite nanj, to je pravo bogastvo.«

Kay je pogledala svojo domačo haljo: »Oblekla bom najlepše, kar imam.«

»Kay!« Barbari že spet nekaj ni bilo všeč.

»Kar brez skrbi, on me sploh ne zanima,« je prepričevala Kay. »Muhe gredo na med, na kis pa ne, da veš. Na svidenje!« Že je izginila v svoji spalnici.

»V kakšni hiši stanuje?« sem vprašal, Kay pa se je oglasila iz sosednje sobe:

»Podobna je naši, vendar je mnogo lepša.«

»Ali imajo vratarja?«

»Bomo že še videli... Mislim, da ga ni.«

»Ali je njegovo stanovanje na ulični ali na dvoriščni strani?«

»Ne spominjam se. Steve ima veliko delovno sobo in majhno kuhinjo, vse odlično opremljeno.«

»Ali gleda katero izmed oken na požarne stopnice?«

»Kako naj to vem, Tussy?« mi je z vprašanjem odgovorila Kay.

DNEVNE NOVICE

PLANINCI POZOR! V gorah je zapadlo veliko novega snega, zato svarimo pred nevarnostjo plazov, ki bo trajala najmanj še nekaj dni po prenehanju slabega vremena. Tudi ob lepem in sončnem vremenu bo zaradi velikih količin novozapadlega snega še velika nevarnost plazov. Zato svetujemo skrajno previdnost na zasneženih strmih pobočjih. — **Komisija za GRS pri PZS.**

Slovenska izseljenska matica vabi na VI. redni letni občni zbor, ki bo dne 28. aprila ob 10. uri v prostorih matice, Ljubljana, Cankarjeva 5/I.

Turistično društvo Ljubljana vabi na članski sestanek, ki bo v četrtek, dne 17. aprila 1958 ob 19.30 uri v klubski sobi kavarne Union, svoje člane in vse ostale. Na sestanku bomo razpravljali o letošnjih ogledih ter predvajali nekaj turističnih filmov in diapozitivov. — Vabljeni.

Starši! Debeli rtič pomeni okrevanje in zdravje Vaših otrok. Debeli rtič bo stalno mladinsko okrevališče pod zdravniškim nadzorstvom! Pomagajte nam ga čimprej dograditi!

PREDAVANJA

Društvo ekonomistov javlja, da je predavanje, najavljeno za četrtek — dne 17. t. m. preloženo na 24. aprila t. l.

Prof. D. Pepper z univerze v Dublinu (Irska) bo predaval v predavalnici Inštituta »Jožef Štefan«, Jamova 39, v četrtek, dne 27. aprila ob 12.15 o temi: Kinetika nestacionarne verižne polimerizacije. Predavanje bo v angleščini.

Terenski odbori Združenja rezervnih oficirjev Spodnja Šiška, Sercer-Litostroj in Zgornja Šiška-Dravlje obveščajo članstvo, da bo v četrtek, dne 17. aprila 1958 ob 17. uri popoldan v veliki dvorani Litostroja predaval rezervni generalni major Lado Ambrožič o temi: »Četrta sovražna ofenziva proti NOV Jugoslavije leta 1943«. Predavanje je v okviru proslav 15. obletnice zmagoslavnih borb NOV proti sovražnikom v Sutjeski. — Predavanje bo spremljano z diapozitivi in filmom. — Udeležba je za člane obvezna, vabljeni pa so tudi vsi rezervni podoficirji, kakor tudi vse ostalo prebivalstvo omenjenih terenov. **Odbor.**

KONCERTI

Izredni koncert Slovenske filharmonije bo v petek, dne 25. t. m. in v ponedeljek, 28. t. m. obakrat ob 20.30 uri z izvedbo Beethovnove »IX. Simfonije«. Dirigent **dr. Fabien Ševitzky**, solistki Nada Vidmarjeva, Bogdana Strižaveva, Miro Brajnik in Zdravko Kovač. Vstopnice od 300 do 600 din so že v prodaji. Abonenti Slov. filharmonije in Koncertne direkcije imajo popust, prav tako tudi skupine izven Ljubljane (glasbene in druge šole, sindikati), ki naj pošljejo zadevne prijave na upravo Slovenske filharmonije.

GLEDALIŠČA

V času VII. kongresa ZKJ bo Drama SNG uvrstila v repertoar panoramo svojih najbolj uspelih predstav zadnjega časa. Med kongresom bo tudi nova dramska premiera: »Ana Karenina« — Leva Nikolajeviča Tolstoja v dramatizaciji N. D. Volkova. Razpored predstav je naslednji:

Ponedeljek, 21. aprila ob 20.30: Ivan Cankar: »Hlapci«.

Torek, 22. aprila ob 20.30: Eugene Gladstone O'Neill: »Dolgega dneva potovanje v noč«.

Sreda, 23. aprila ob 20.30: William Shakespeare: »Ukročena trmoglavka«.

Četrtek, 24. aprila ob 20.30: Bertolt Brecht: »Svejk v drugi svetovni vojni«.

Petek, 25. aprila ob 20:30: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Ana Karenina«. Premiera.

Sobota, 26. aprila ob 20.30: Ivan Cankar: »Hlapci«.

Nedelja, 27. aprila ob 20.30: Frances Goodrich-Albert Hackett: »Dnevnik Ane Frank«.

Ponedeljek, 28. aprila ob 20.30: Lev Nikolajevič Tolstoj: »Ana Karenina«.

Občinstvo iz Ljubljane in okolice opozarjamo, da bodo vse navedene predstave izven abonmaja in da se bodo začenjale izjemoma ob 20.30 uri.

DRAMA

Sreda, 16. aprila ob 19.30: Zmavc: »V pristanu so orehove lupine«. Abonma A. (Preostale vstopnice v prodaji.)

Četrtek, 17. aprila ob 19.30: Iwaszkiewicz: »Poletje v Nohantu«. Abonma ZSJ. (Stojišča v prodaji.)

Petek, 18. aprila ob 15.30: Iwaszkiewicz: »Poletje v Nohantu«. Abonma Petek popoldanski. (Preostale vstopnice v prodaji.)

Sobota, 19. aprila ob 19.30: Zmavc: »V pristanu so orehove lupine«. Abonma H. (Preostale vstopnice v prodaji.)

Nedelja, 20. aprila: zaprto.

OPERA

Sreda, 16. aprila ob 19.30: Verdi: »Trubadur«. Abonma red N. (V prodaji stojišča.)

Četrtek, 17. aprila: zaprto.

Petek, 18. aprila: zaprto.

Sobota, 19. aprila ob 19.30: Donizetti: »Lucia Lammermoorska«. Abonma red P. (Vstopnice tudi v prodaji.)

Nedelja, 20. aprila ob 19.30 Giordano: »Andre Chenier«. Izven in za podeželje. (Vstopnice v prodaji v sredo, 16. t. m. od 17. ure dalje.)

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaža

Sreda, 16. aprila: zaprto.

Četrtek, 17. aprila ob 20: Rattigan: »Globoko sinje morje«. Abonma Četrtek. Vstopnice so tudi v prodaji.

Petek, 18. aprila ob 20. Manzari: »Naši ljubi otroci«. Abonma Petek I. Vstopnice so tudi v prodaji.

Sobota, 19. aprila ob 20: Manzari: »Naši ljubi otroci«. Izven.

Nedelja, 20. aprila ob 10.30, 17 in 20: »Večer v čitalnici«. Gostovanje v Novem mestu.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Ljubljana, Mestni dom

Sobota, 19. aprila ob 20: A. Koren: »Ambasador«, veseloigra. Izven.

Nedelja, 20. aprila ob 16: Br. Nušić: »Žalujoči ostali«, komedija. Popoldanska predstava. Izven.

Ob 20: A. Koren: »Ambasador«, veseloigra. Večerna predstava. Izven. Predprodaja vstopnic v Mestnem domu, rezervirajte telefon 32-860.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Četrtek, 17. aprila ob 20 Radovan Gobec: »Planinska roža«. Opereta v 3 dejanjih. Izven.

Sobota, 19. aprila ob 20: Koncert. Gostuje Učiteljski pevski zbor OLO Kranj. Izven.

Nedelja, 20. aprila ob 16: Radovan Gobec: »Planinska roža«. Opereta v 3 dejanjih. Izven in za podeželje.

KINO

»STORŽIČ«: angleški barvni film »Smrt na cesti«. Predstave ob 16, 18 in 20. uri.

»SVOBODA«: ameriški barvni film »Ujetnik dvorca Zende«. Predstava ob 20. uri.

Z BLEDA

KINO

»BLED«: italijanski film — komedija »Tisti iz sanj«. Predstavi ob 17 in 20.

Jesenic in okolice

Zdravniško dežurno službo na Jesenicah ima dr. August Tancar, Gosposvetska cesta.

KINO

KINO »RADIO«: japonski barvni film »Vrata pekla«. Predstavi ob 18 in 20. uri.

KINO »PLAVŽ«: zaprto.

»ŽIROVNICA«: kitajski film »Prehod preko Jang-ce«. Predstava ob 19.30.

»DOVJE«: ameriški barvni film »Piknik«. Predstava ob 19.

VESTI IZ TRBOVELJ

KINO

»DELAVSKI DOM«: jugoslovanski film »Naša pota se razidejo«.

CELJSKE VESTI

SLOV. LJUDSKO GLEDALIŠČE

Sreda, 16 aprila ob 16: Levstik-Kreft. »Tugomer« III. srednješol abonma.

Četrtek, 17 aprila ob 19.30: Marijan Marinc: »Komedija o komediji«. — Gostovanje v Voinjku

Petek, 18 aprila ob 15.30: Levstik-Kreft: »Tugomer« I. srednješolski abonma

Sobota, 19 aprila ob 20: Levstik-Kreft: »Tugomer« Sobotni abonma in izven

Nedelja, 20. aprila ob 10: Levstik-Kreft: »Tugomer« Nedeljski dopoldanski abonma in izven.

KINO

»UNION«: ameriški barvni revijski film »Trije za revijo«.

»METROPOL«: ameriški barvni film »Zgodba o Jolsonu«.

MARIBORSKE VESTI

DEŽURNA LEKARNA:

Sreda, 16. aprila 1958 lekarna »Pri gradu«, Partizanska c. 1.

Četrtek, 17. aprila 1958 lekarna »Studenci«, Gorkega ul. 18.

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE

Sreda, 16. aprila ob 19.30: Maugham: »Zakonska matematika«. Red Sreda. Nekaj sedežev v prodaji.

Četrtek, 17. aprila ob 19: Casona: »Drevesa umirajo stoje« Gostovanje na Teznem.

Ob 19.30: Smetana: »Prodana nevesta«. Red LMS 1.

KINO

»UNION«: ameriški barvni cinemascope film »Zvezda je rojena«.

»PARTIZAN«: italijanski barv. film »Fant za vse«.

»UDARNIK«: angleški barvni film »Abdulah Veliki«.

Poročili so se dne 12. aprila 1958: Žižek Vincenc, 46 let, kurjač — Cecilija Kropej, 39 let, delavka; Feliks Kapun, 23 let, strojni ključavničar — Marija Babič, 23 let, šiviljska pomočnica; Stjepan Martinjak, 24 let, črkostavec — Marija Jamnikar, 22 let, predmetna učiteljica; Josip Orožen, 28 let, invalidski upokojenec — Marta Orožen, 29 let, dvojilka; Miroslav Kolar, 25 let, strugar — Sonja Praprotnik, 22 let, kemolaborantka; Viktor Novak, 67 let, osebni upokojenec — Marija Mavrič, 64 let, gospodinja; Jernej Rojko, 25 let, ključavničar — Jožefa Kos, 23 let, delavka; Franc Peršak, 23 let, strojni ključavničar — Slavica Klančnik, 19 let, frizerska pomočnica; Anton Kaiser, 76 let, osebni opokojenec — Marija Pirnat, 70 let, osebna upokojenka; Jožef Gospod, 23 let, čevljarski pomočnik — Cecilija Sluga, 20 let, poljska delavka; Friderik Gajsler, 23 let, strugar — Genovefa Pepelnjak, 19 let, gospodinjska pomočnica; Ivan Poljan, 23 let, dimnikar — Terezija Plevnik, 26 let, vdevalka;

Rodile so: Angela Viher, 21 let, gospodinja, Veličane — Franca; Ana Brečko, 25 let, trg. pomočnica, Smolnik — Damijana; Veronika Dogša, 21 let, gospodinja, Pragersko — Draga; Marija Pajnkiher, 23 let, knjigov. — Bojana; Ernestina Srnko, 22 let, gospodinja, Janževa gora — Dušico; Franica Spes, 25 let, uslužbenka, Železniki — Alenko; Marija Virtnik, 29 let, gospodinja — Danijela, Jožefa Koser, 32 let, delavka, Starše — Majdo; Mila Grajnik, 33 let, uslužbenka — Sama; Marija Poslek, 30 let, gospodinja, Modraže — Jožico; Marij Rode, 37 let, gospodinja, Strihovec — Hermana.

Umrli so: Ivan Serp, 62 let, upokojenec, Dragičova; Margareta Lenz, 63 let, upokojenka; Ljudmila Gerlovič, 54 let, gospodinja, Ormož; Ana Terstenjak, 77 let, upokojenka.

KOMISIJA ZA USLUŽBENSKE ZADEVE ObLO KRANJ

razpisuje naslednja

delovna mesta

v upravi Občinskega ljudskega odbora Kranj:

V oddelku za splošno upravo in notranje zadeve:

1. referenta za splošne upravne zadeve,
2. referenta za civilno zaščito in požarno varnost,
3. referenta za kulturo in prosveto,
4. referenta za uslužbenske zadeve.

V oddelku za finance:

5. šefa finančne inšpekcije,
6. finančnega inšpektorja,
7. referenta za odmero davkov,
8. referenta za prometni davek, takse in dediščine,
9. 2 referenta za kontrolo dohodkov,
10. davčnega knjigovodjo.

V oddelku za gospodarstvo:

11. referenta za gospodarsko pravne zadeve,
12. referenta za upravne zadeve (blagovni promet),
13. referenta za plan,
14. referenta za delovna razmerja,
15. inšpektorja dela,
16. šefa tržne inšpekcije,

V oddelku za gradbene in komunalne zadeve:

17. gradbenega inšpektorja.

V oddelku za zdravstvo in socialno varstvo:

18. referenta za invalidnine,
19. referenta za zdravstvo,
20. referenta za varstvo družine.

V odseku za narodno obrambo:

21. 3 referente za evidenco obveznikov.

V sanitarnem inšpektoratu:

22. sanitarnega tehnika,
23. 3 pisarniške uslužbence (v raznih oddelkih)

Na krajevnih uradih:

24. 3 namestnike matičarjev (Naklo, Preddvor, Predoslje).

Za delovna mesta pod zap. št. 1, 2, 4. 5, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 19 in 22 se zahteva najmanj srednja, zaželena pa je višja ali visoka strokovna izobrazba.

Za delovna mesta pod zap. št. 11 se zahteva visoka strokovna izobrazba.

Za delovna mesta pod zap. št. 2, 6, 7, 8, 9, 10, 18, 20 in 21 se zahteva srednja strokovna izobrazba.

Za delovna mesta pod zap. št. 23 se zahteva nižja strokovna izobrazba, pod zap. št. 24 pa izpit za matičarje.

Za posamezna delovna mesta se lahko prijavijo tudi pripravniki z ustrezno izobrazbo.

Za vsa delovna mesta je določena plača po zakonu o javnih uslužbencih ter najvišja ustrezna položajna plača.

Razpis bo zaključen s 30. majem 1958.

Vsak kandidat naj v ponudbi izčrpno obrazloži svojo šolsko in strokovno izobrazbo, dosedanje službovanje ter kratek življenjepis.

Kolkovane ponudbe je nasloviti na komisijo za uslužbenske zadeve Občinskega ljudskega odbora Kranj.

KOMISIJA ZA USLUŽBENSKE ZADEVE ObLO KRANJ

RADIO LJUBLJANA

SPORED ZA SREDO, dne 16. aprila 1958

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00, 22.55

5.00—8.00 Dobro jutro! (pisan glasbeni spored) — 6.30—6.40 Reklame — 6.40—6.45 Naš jedilnik.

(8.00—11.00 oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz)

8.05 Pisana paleta — 9.00 Prof. dr. Mirko Rupel: Jezikovni pogovori (ponovitev) — 9.15 30 minut za ljubitelje narodnih in domačih melodij — 9.45 Pet pevcev — pet popevk 10.10 skladbe o mestih in deželah — — 11.00 Vrtiljak zabavnih melodij — 11.35 Radijska šola za višjo stopnjo (ponovitev): Boj za zemljo pod goro Šila — 12.05 Mali koncert solistične glasbe — 12.30 Kmetijski nasveti — Ing. Franc Mežan: Kako kaže reja prašičev — 12.40 Skladbe Josipa Prohaske igra Mariborski instrumentalni ansambel — 13.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 14.05 Radijska šola za srednjo stopnjo (ponovitev) — Prof. Janez Tomšič: Dvoboj v naravi — 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo — 15.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 15.40 Pri klasičnih mojstrih — Guillaume Apollinaire: Postopač po dveh bregovih — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Sestanek ob petih — 17.30 Italijanske in francoske popevke — 18.00 Kulturni pregled — 18.15 Klavirske skladbe mladih slovenskih skladateljev — 18.30 Glasba narodov sveta: Mehika — 18.50 Razgovor o mednarodnih vprašanjih — 19.00 Zabavna glasba, vmes reklame — 19.30 Radijski dnevnik — 20.00 Cl. Debussy: Pelleas in Melisande, 3., 4. in 5. dej. — 21.50 Glasbena medigra — 22.15 Predstavljamo vam orkester Angelini — 22.35 »Praznik za godala« — David Rose z godalnim orkestrom — 23.00—23.15 in 23.30—23.45 Oddaja za tujino (prenos iz Beograda).

II. program
(na valu 202,1 m in 98,9 mHz)

14.00 Dve skladbi H. Berlioza — 15.00 Napoved časa, poročila in vremenska napoved — 15.10 Ljubljanska kronika in obvestila — 15.25—16.00 Operetna glasba.

IZ ŽALCA

KINO

»ŽALEC«: mehiški film »Minu«.

IZ ROGAŠKE SLATINE

KINO

»ROGAŠKA SLATINA«: jugoslovanski film »Ceveljčki na asfaltu«.

IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ

Sreda, 16. aprila ob 16: E. Harris: »Molčeča usta«. Red LMS I.

Četrtek, 17. aprila ob 20: E. Harris: »Molčeča usta«. Red Četrtek in izven.

Petek, 18. aprila ob 19.30: A. Remec: »Magda«. Abonma in izven. Gostovanje v Središču.

Sobota, 19. aprila ob 20: A. Remec: »Magda«. Abonma in izven. Gostovanje v Slovenski Bistrici.

Ob 20: Mozart: »Figarova svatba«. Izven. Opera v štirih dejanjih. Gostovanje Slovenskega narodnega gledališča Maribor — Opera.

Opozarjamo vse obiskovalce na gostovanje mariborske opere s »Figarovo svatbo«, ki bo v soboto 19. aprila 1958, ob 20.

Ptujčani nabavite si pravočasno vstopnice.

Nedelja, 20. aprila ob 14: A. Remec: »Magda«. Izven — gostovanje v Poljčanah.

Nedelja, 20. aprila ob 19.30: A. Remec: »Magda«. Izven — gostovanje v Ločah pri Poljčanah.

Ponedeljek, 21. aprila ob 20: A. Remec: »Magda«. Izven.

Torek, 22. aprila: zaprto.

KINO

»PTUJ«: sovjetski film »Zvesti tovariši«.

IZ MURSKE SOBOTE

KINO

»MURSKA SOBOTA«: amer. film »Abot in Costelo v tujski legiji«. Predstavi ob 17.30 in 20.

DROBNI OGLASI

SPREJMEMO POSLOVODJO za vodstvo servisnega mehaničnega obrata na Rakeku. Pogoji kandidata: Mojstrski izpit avtomehanične stroke in z daljšo prakso vodenja samostojnega poslovanja ali strojni tehnik z prakso samostojnega vodstva obrata navedene stroke. Nastop službe takoj ali po dogovoru. Ponudbe pismeno poslati na naslov »Agroservis«, Ljubljana Draga 41.

KVALIFICIRANEGA elektroinštalaterja, priučenega elektroinštalaterja in vajenca sprejmem. Plača po dogovoru. Elektroinštalacije — Paškulin Roman, Ljubljana, Šmartinska 22.

Štirje krožniki odlične »ARGO« juhe vas stanejo:

Goveja juha	60 din
Gobova juha	60 din
Fižolova juha	40 din
Grahova juha	40 din

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SLOGA«

Ameriški film

Pustolovščine v Burmi

V glavni vlogi: Eroll Flynn. Tednik F. N. 15. Predstave ob 15, 17.30 in 20. Prodaja vstopnic samo od 14 dalje

KINO »UNION«: premiera jugoslovanskega filma »Vrnil se bom«. Režija: Jože Gale. V glavni vlogi: Stevo Žigon, Irena Kolesar in Stane Sever. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10. uri matineja ameriškega filma »Pustolovščine v Burmi«.

KINO »KOMUNA«: jugoslovanski film »Samo ljudje«. Igrajo Tamara Miletič, Milorad Margetič in Olivera Marković. Režija: Branko Bauer. Tednik F. N. 15, Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

KINO »ŠIŠKA«: ameriški film »Onstran v gozdu«. Tednik F. N. 15. Predstave ob 15, 17, 19 in 21.

Predprodaja vstopnic v vseh kinematografih, razen v Slogi od 9 do 11 in od 14 dalje. — V kinu Sloga pa samo od 14 ure dalje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8: Zaprto.

»LITOSTROJ«: ameriški barvni film »Strel čaka«. Predstava ob 20. uri.

KINO »VIČ«

Francosko-španski barvni film

»MLIN LJUBEZNI«

Igra Carmen Sevilla. Prodaja vstopnic od 9 do 11 in od 14 dalje

KINO »TRIGLAV«

Francoski film

»Ko bi vsi fantje sveta«

Brez tednika. V glavni vlogi: Helene Perdriere, Gilbert Gil in Jean Gaven. Predstave: Ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje

Jugoton

Boris Papandopulo:
LPY-23 »SIMFONIETTA«
Komorni orkester Radia Zagreb
Dirigent: Antonio Janigro

50 let vodi v kvaliteti
ILIRIJA
KREMA ZA ČEVLJE

Tovarna letal »UTVA«, Pančevo

Utve Zlatokrile 9 — telefon 457

obvešča svoje potrošnike, da bo na Spomladanskem mednarodnem zagrebškem velesejmu od 1. do 20. aprila letos **sklepala pogodbe za svoje izdelke v paviljonu VI, razstavni prostor 205. in sicer:**

- **kompletne naprave za mletje in mešanje živinske krme, letna zmogljivost od 1000 do 50.000 ton**
- **posamezne naprave iz gornjih kompletov, n. pr.:**
  - **— milo kladivar — različnih zmogljivosti za industrijo in kmetijstvo z ali brez ventilatorja za transport meljave**
  - **— elevator — za vertikalni transport, eno- dvo- tri-in štiridelni s priključkom na elektromotor in transmisijo, primeren za mešanje živinske krme, kakor tudi za mlinarstvo nasploh**
  - **— horizontalne mešalce — različnih zmogljivosti za mešanje kmetijskih in industrijskih meljav — na najsodobnejši način**
  - **— pnevmatske transporterje s ciklonetom**
- **aluminijasta okna, vrata, pregraje in fasadne elemente**
- **šolsko opremo — kombinacija les-kovina**

Dobavni rok bo določen po vrstnem redu prijave kupca.

1224

List izdaja in tiska Časopisno založniško podjetje »Ljudska pravica«, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 6, telefon 39-181 — Notranjepolitična gospodarska rubrika Nazorjeva 12/II, tel. 20-507 in 22-621 — Kulturna rubrika Kopitarjeva 6/III, tel. 31-357, — Uprava Trubarjeva ulica 24, telefon 22-491 in 22-492 — Naročninski oddelek Petkovškovo nabrežje 25, telefon 22-494 — Oglasni oddelek Kopitarjeva ulica 4, telefon 31-358 — Poslovalnica na Titovi cesti 15, telefon 22-322 — Mesečna naročnina 250 din, za tujino 500 din — Tekoči račun 60-KB-6-2-1393 — Poštni predal 42 — Poštnina plačana v gotovini —

Elektronski slovar

● V posebnem paviljonu, le nekaj metrov od Atomija, bo francoska založniška hiša Larousse pokazala obiskovalcem svetovne razstave v Bruxellesu elektronski stroj, ki bo ena največjih zanimivosti na tej veliki mednarodni razstavi tehničnih dosežkov.

bo na svetovni razstavi odgovarjal na vprašanja obiskovalcev

Obiskovalec, ki bo hotel vprašati elektronski stroj to ali ono reč, bo pritisnil na eno izmed dvanajst tipk. Vsaka tipka je povezana s sto magnetofonskimi trakovi, ki odgovorijo na prav toliko vprašanj. Kdor pritisne na tri gumbe, dobi odgovore na 1200 vprašanj, tiskanih v majhnem katalogu, ki ga bodo obiskovalci dobili ob vhodu v paviljon.

Aparat bo takoj odgovoril na vprašanja z najrazličnejših področij, na primer o tujih jezikih, iz književnosti, umetnosti, zgodovine, zemljepisa, matematike, fizike, naravoslovja, iz praktičnega življenja, astronomije itd. Primer naj pokaže, kakšna so vprašanja in odgovori: Ali je kdo doslej plul po jezeru iz punča namesto vode? Tipke A, 3 in 9 posredujejo naslednji odgovor:

»Leta 1599 je neki britanski admiral zbral svoje goste pri velikem marmornatem bazenu, napolnjenem s punčem. Po tem bazenu je plavala barka. Kadet na ladjici je gostom postregel s punčem. Ko je bil sprejem končan, so ugotovili, da se je na barki med »delom« izmenjalo osem kadetov, ker se nobeden izmed njih ni mogel upirati skušnjavi in so vsi pili punč.«

Drugo vprašanje: »V kateri deželi največ čitajo?« — Odgovor: »V Avstriji, kjer 58 odstotkov prebivalstva prečita mesečno vsaj po eno knjigo.«

Elektronski slovar, kakor pravijo temu stroju, torej ne bo samo zanimiva novost, marveč bo hkrati pokazal, kako lahko sodobna tehnika prispeva k splošni izobrazbi.

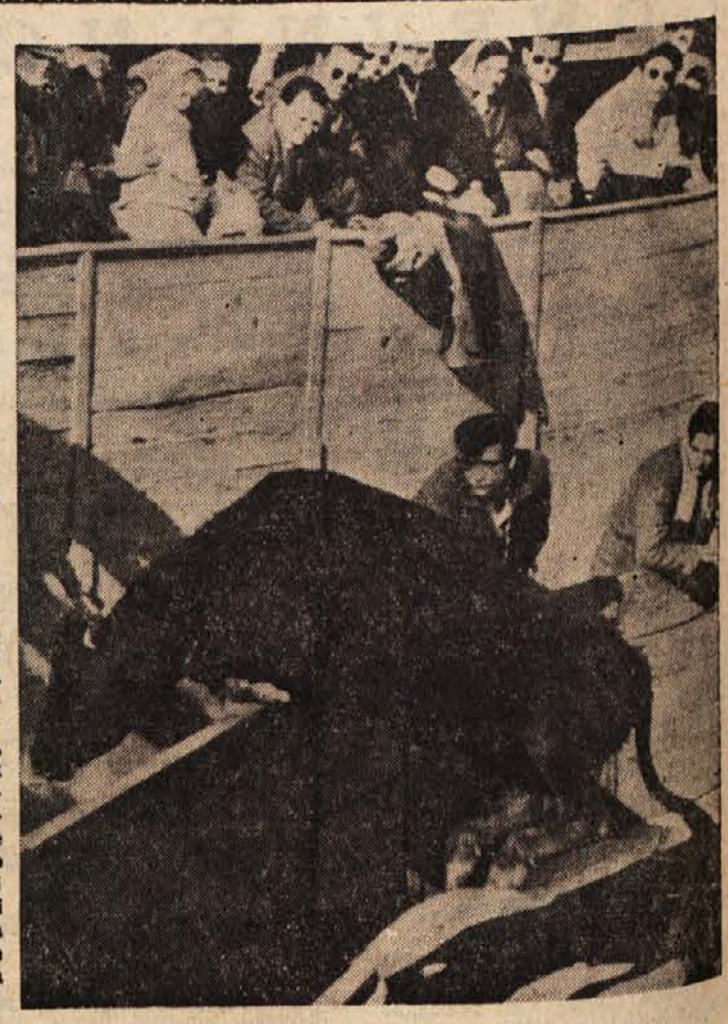

Jutri bodo v Bruxellesu odprli svetovno razstavo. Uniformirana dekleta, ki bodo obiskovalcem pomagala pri ogledovanju razstavljenih naprav, stojijo pred Atomijem, simbolom letošnje mednarodne prireditve. Prav kot pred desetletji Eiffelov stolp v Parizu bo tudi Atomij ostal trajen spomin na letošnjo svetovno razstavo

Nekrvava bikoborba

V južnofrancoskem Arlesu so si izmislili nekrvavo inačico klasične bikoborbe. Pri igri, ki ni za bika prav nič nevarna, se bori dvajset belo oblečenih borcev za kokardo, ki jo ima bik med rogovi. Kdor si z glavniku podobno pripravo pribori to kokardo, je zmagovalec in s tem junak dneva. Tekma traja dvajset minut. Gledalci pridejo na svoj račun, ker posebna komisija bike prej tako razdraži, da si morajo tekmovalci kar dobro nabrusiti pete. Bik se požene včasih tudi čez ograjo (večji posnetek), na nedavni prireditvi pa je od tam izbezal nekaj gledalcev (manjša slika)

ZDRAVLJENJE s hipnozo

● V minulih nekaj letih so napravili na raznih klinikah po svetu ● vrsto operacij v hipnotičnem stanju. Največ uspeha so doslej ● dosegli na tem področju prav gotovo angleški zdravniki. V neki ● londonski bolnišnici so lani operirali mlado strojepisko, ki se ● je med operacijo smejala, kadila in klepetala, bolečin pa ni ● čutila, čeprav je bila operacija zapletena in boleča. Ves potek ● kirurškega posega so posneli. Podobne rezultate so dosegli tudi ● v Franciji in v še nekaterih drugih deželah, hipnozo pa so pre- ● izkušali med drugimi tudi namesto omrtvičenja pri puljenju ● zob.

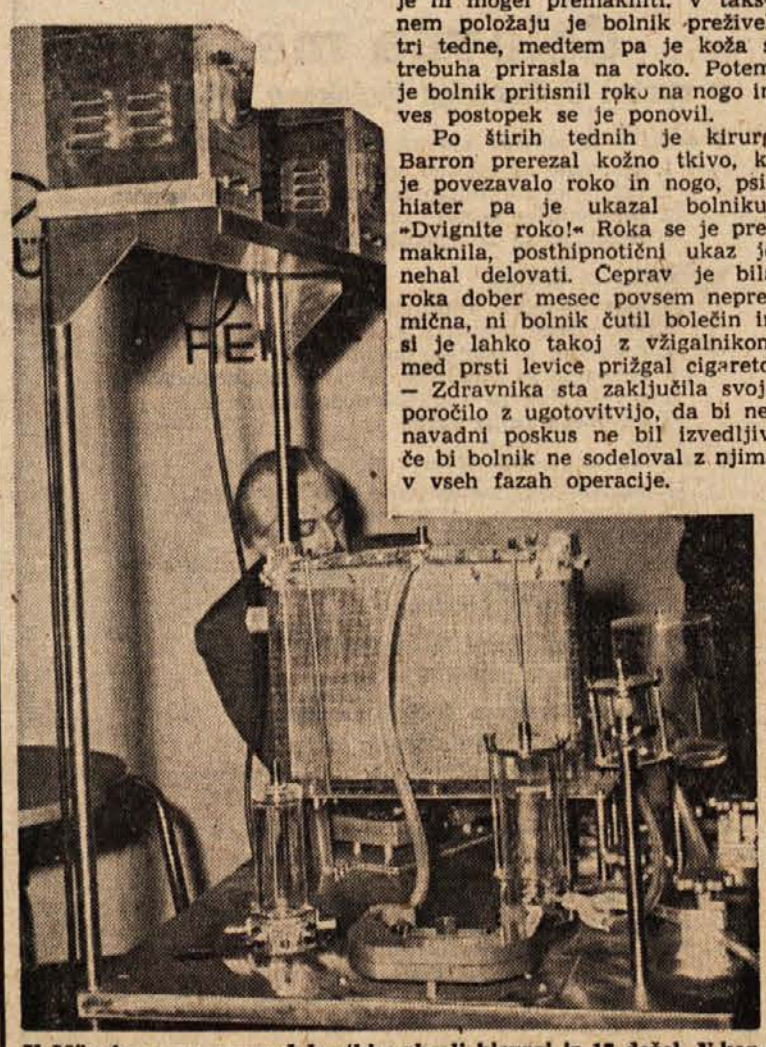
Poskus angleških zdravnikov: roka se je na ukaz premaknila brez krčev in bolečin

Poskusi so pokazali, da lahko postane hipnoza v strokovnjakovih rokah dragoceno sredstvo zlasti v primerih, kadar ni mogoče uporabiti običajnih hipnotičnih sredstev. Vendar operirajo hipnotizirane bolnike še vedno samo v obsegu poskusov, ker področje še ni dodobra raziskano. Pred kratkim sta dosegla angleška zdravnika v znanstvenem svetu doslej neznan uspeh. Bolnik je ležal v hipnozi sedem tednov, dosedanji rezultati pa kažejo, da je poskus potekal brez negativnih posledic. Roka, ki bi morala biti po sedmih tednih mirovanja omrtvičena, se je na zdravnikov ukaz premaknila povsem brez težav in bolečin. Te svoje dosežke sta zdravnika Kelsey in Barron objavila v angleškem medicinskem glasilu.

Hipnotiziranemu bolniku je bilo 24 let. Pri nesreči je izgubil del desne noge, zdravnika je čakala težavna naloga, ker je bila potrebna ne le navadna, marveč še plastična operacija. Presaditi je bilo treba kožo. To sta zdravnika opravila v dveh fazah. Najprej sta bolniku presadila kožo s trebuha na roko, nato pa z roke na nogo. Bala sta se, da bi bolniku roka ohromela, ker je morala mirovati na trebuhu cele štiri tedne, zato sta se zatekla k hipnozi. V hipnotičnem stanju je bolnik na Kelseyev ukaz položil levico v določeni položaj na trebuhu in jo skrčil. Poprej sta mu seveda vse povedala. Storil je po zdravnikovem ukazu, Kelsey pa je dodal: »V tem položaju boste držali roko, vse dokler vam ne porečem, da jo premaknite.« Potem je Barron začel operirati.

Bolnik seveda ni bil več v hipnotičnem stanju, zato pa je deloval tako imenovani posthipnotični ukaz: roka je bila skrčena in je ni mogel premakniti. V takšnem položaju je bolnik preživel tri tedne, medtem pa je koža s trebuha prirasla na roko. Potem je bolnik pritisnil roko na nogo in ves postopek se je ponovil.

Po štirih tednih je kirurg Barron prerezal kožno tkivo, ki je povezavalo roko in nogo, psihiater pa je ukazal bolniku: »Dvignite roko!« Roka se je premaknila, posthipnotični ukaz je nehal delovati. Čeprav je bila roka dober mesec povsem nepremična, ni bolnik čutil bolečin in si je lahko takoj z vžigalnikom med prsti levice prižgal cigareto. — Zdravnika sta zaključila svoje poročilo z ugotovitvijo, da bi nenavadni poskus ne bil izvedljiv, če bi bolnik ne sodeloval z njima v vseh fazah operacije.

V Münchenu so se pred kratkim zbrali kirurgi iz 17 dežel. V kongresni dvorani so jim pokazali novo nemško aparaturo, ki prevzame pri operacijah vlogo srca in pljuč. S takimi aparati so doslej uspešno opravili že kakih 400 operacij na srcu

Nova italijanska potniška ladja

Pred kratkim je odplula iz Genove proti Buenos Airesu nova italijanska potniška ladja »Federico C«, ki ima 22.000 brt. To pot se je peljalo 700 potnikov. Ladja torej ni bila povsem zasedena, ker ima 1212 mest.

Lastovka s potnim listom

Neke vrste potni list je dobila lastovka, ki jo je našla žena postajnega načelnika v avstrijskem Arlbergu na podstrešju postajnega poslopja. Lastovka je prišla prezgodaj in je bila zaradi mraza vsa premrla. Postajni načelnik jo je dal v škatlico, sestavil spremno pismo in vse skupaj poslal skozi Švico v južno Francijo. Tako se je lastovka z brzcem odpeljala na francoski jug pomladi naproti.

S Švedske na Finsko

Zaradi nenavadno hude zime je uspelo trem drsalcem iz Stockholma prvič po petnajstih letih ponoviti priljubljeno dejanje švedskih ljubiteljev zimskega športa: čez zaledeneli Botnijski zaliv so prišli na drsalkah s Švedskega na Finsko. Za 60 km dolgo pot so potrebovali celih deset ur.

Ladja in podmornica

Američani pripravljajo gradnjo tovorne ladje, ki bo kombinacija navadne in podmornice. Ladijski trup bo podoben podmorničnemu, ladja se bo med nevihto lahko potopila in se izognila močnim valovom. Nad gladino bo ostal le poveljniški mostiček z navigacijskimi napravami.

Novo potniško letalo

Kot piše list »Trud«, so se v Moskvi obnesli poskusi z novim letalom za pet potnikov. Letalo so dali ime »Čebela«. To je dvomotorni stroj z visokimi krili in po zunanjosti spominja na helikopter. »Čebela« doseže 240 km na uro, za vzlet in pristanek pa ji zadostuje 70 m dolga steza.

Zaloputnil je z vrati...

Ko je 70-letni Lebouc iz Saumurja v Franciji zaloputnil kuhinjska vrata in stopil v vežo, ni imel več stanovanja. Tisti trenutek se je namreč vdrlo vse prvo nadstropje z njegovim stanovanjem in s streho vred padlo v pritličje. Celo je ostalo le stopnišče. Starček je odnesel razen nekaj prask zdravo kožo.

Drobne ZANIMIVOSTI

ZELENJAVA IN SAJE

Znano dejstvo, da črna barva vsrkava toplotne žarke, skušajo zdaj izkoristiti tudi v povrtninarstvu. Francozi so s poskusi ugotovili, da so na njivah, ki so jih potresli s sajami, uspevale rastline mnogo hitreje in so bolje rodile kot sicer.

CEPLJENJE BREZ IGLE

Sovjetski medicinski tehniki so uspešno preizkusili nov način cepljenja ljudi in živali. Niso uporabili običajne igle, marveč so pod velikim pritiskom vbrizgali serum pod kožo. Baje to nič ne boli, brez poprejšnje sterilizacije instrumentov pa je mogoče cepiti okoli 2000 ljudi dnevno.

4600 LET STARO DREVO

Ameriško nacionalno geografsko društvo je nedavno objavilo, da je neki bor v kalifornijskih gozdovih najstarejši živi organizem na zemlji. Ugotovili so, da je star okoli 4600 let.

TOŽBA ZARADI »KLJUČEV SVETEGA PETRA«

Advokati francoskega pisatelja Rogera Peyrefitta so vložili tožbo proti vatikanskemu glasilu »Osservatore Romano«, ki je nedavno napadlo pisatelja romana »Ključi svetega Petra«, v katerem so opisani negativni pojavi v vatikanskem mestu.

NAJBOLJ SPOŠTOVANA

Eleonora Roosevelt, vdova po nekdanjem predsedniku ZDA, je že desetič zapovrstjo zmagala v Gallupovi anketi »Kdo je najbolj spoštovana ženska na svetu«. Za njo se zvrstijo Clara Luce, Hellen Keller (gluha in slepa književnica) itd.

SONČNI RADIO

V Leningradu so izdelali majhen baterijski sprejemnik, ki funkcionira s pomočjo sončne svetlobe. V aparatu je 14 baterij s fotoelektričnimi celicami, ki sončno ali zelo močno električno svetlobo spreminjajo v električni tok.

HOLLYWOOD IN EVROPSKI ŽIVCI

Angleškemu pisatelju Terrenceu Rattiganu so ponudili v Hollywoodu 600.000 dolarjev za štiri scenarije. Ponudbo je odklonil in se ves jezen vrnil v Evropo. Takole je povedal: »V Hollywoodu ni mogoče delati. To je mesto norcev. Neskončne konference te uničijo. Preden se kak sestanek sploh začne, ti vsiljujejo kroglice za pomirjenje živcev.«

KAJ JE HIGIENA?

Profesor telesne vzgoje v ameriškem Dallasu je hotel ugotoviti, kaj vedo učenci o higieni. Dal jim je šolsko nalogo s tem naslovom. Štirinajstletni dijak je napisal takole: »Higiena pomeni, da se človek kopa pogosteje, kot je potrebno.«

SPORT KOT POSREDOVALEC

V nekem angleškem mestu so odprli namiznoteniški klub. Ustanovitelji seveda niso pričakovali, da klub ne bo koristil članom samo s športnega stališča: v treh mesecih so sklenili klubski člani 50 zakonskih zvez; neveste in ženini so se seznanili pri namiznem tenisu.

DOBESEDNO

»Ali bi radi postali višji? Pošljite 50 escudosov!« Tako se je glasil oglas v nekem lisbonskem listu. Vsi, ki so poslali denar, so z obratno pošto prejeli par lesenih pet. Policija je aretirala druščino, ki je objavila sleparski oglas.

SKRIVNOST

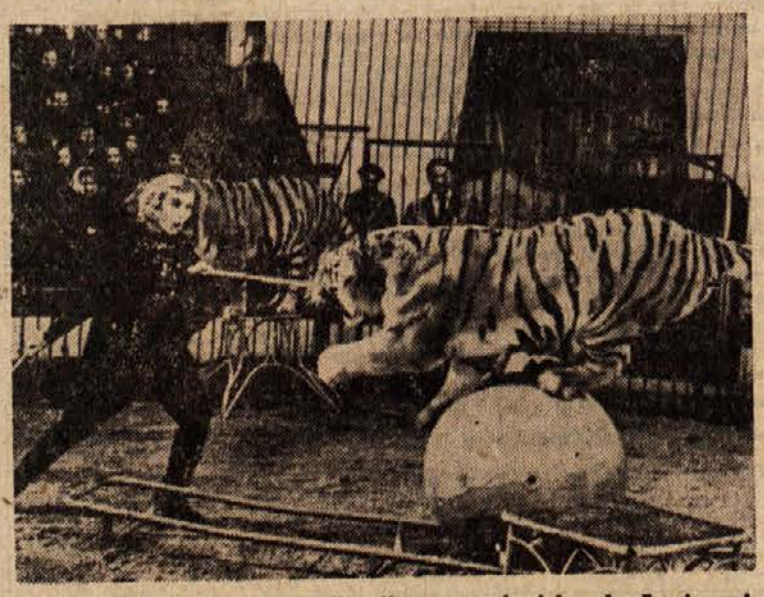
V Parizu je mnogo gledaliških dvoran, ena izmed njih je pred kratkim uvedla pozne nočne predstave za ljudi, ki ne morejo spati. V tej zvezi je dejal Jean Cocteau: »Ne morem razumeti, kako da kdo v gledališču trpi zaradi nespečnosti.«

PISMENOST — POGOJ ZA ZABAVO

Predsednik občine v nekem španskem mestu je prepovedal vstop v bare, filmske dvorane in druga zabavišča vsem analfabetom. Izjemoma smejo v kino le tisti nepismeni, ki pokažejo pri vhodu potrdilo, da obiskujejo analfabetski tečaj za odrasle.

RIBA Z DVOJNIMI OČMI

V Južni Ameriki živi riba, ki ima dva para oči. Z enim parom gleda navzgor, da bi je ne presenetile ptice roparice, z drugim pa po vodi išče hrano.

Kot izredno spretna krotiteljica tigrov se je izkazala Leningrajčanka Margarita Nasarova, ki je nevarno progasto mačko pripravila do uspele točke na kovinski krogli

Pastirske koče na Velebitu

Ko se v pozni pomladi staja sneg, priženejo dalmatinski kmetje na področje Velebita na tisoče ovac, ki ostanejo tam do novembra. V hladnih nočeh in pred neurjem se pastirji in ovce zatečejo v posebne kolibe, ki jih je na vsem velebitskem pobočju nad tisoč pet sto.

Najpogosteje so te pastirske staje osamljene, ponekod pa so sčasoma zrasla pravcata naselja, kjer je na kupu kar po petdeset takih lesenih bajtic iz neobdelanega lesa. Oblike so podolgovate, vrata so v sredini, oken ni, blizu vhoda pa je v strehi luknja, ki ji pravijo »vidalina«. Skozi njo se iz kolibe vali dim s kamnitega ognjišča.

Pastir navadno hrani žerjavico pod pepelom, izpod stropa pa visi lonec na počrneli verigi. Zraven trinožne mize in prav takih pručic so ob steni mehovi iz volčje kože. V njih hranijo pastirji vodo za pitje in kuho. Seveda ne manjka preslic in drugih priprav za predenje volne.

Pastirska hrana je kaj preprosta. V loncu se kar naprej kuha ovčje mleko, imenovano varenika, na majhnih, ograjenih vrtovih pa si pastirji pridelajo nekaj krompirja, zelja in čebule. Vrtiči so tik ob kolibah.

V teh planinskih kočah živijo poleti ženske, otroci in starci, možje pa so zaposleni ob morju ali na poljih v dolini. V večjih naseljih gojijo tudi prašiče, tekje bremena pa jim prenašajo mule.

Serum proti opeklinam

Po poročilih moskovskega radia so sovjetski zdravniki pridobili iz krvi ljudi, ki so preboleli hude opekline, posebno cepivo, ki lahko reši življenje drugim bolnikom.